

ingediend op **2193** (2023-2024) – Nr. 1
28 mei 2024 (2023-2024)

Handleiding voor de decretale regeling van de kiescampagnes

namens de Vlaamse Controlecommissie voor de Verkiezingsuitgaven

Verkiezingen van de provincieraden,
de gemeenteraden en de districtsraden
van 13 oktober 2024

INHOUD

1.	TEN GELEIDE	4
2.	WIE IS ONDERWORPEN AAN DE DECRETALE REGELING VAN KIESCAMPAGNES?	5
3.	SPERPERIODE.....	6
4.	BEPERKING VAN DE VERKIEZINGSUITGAVEN	7
4.1.	Welke uitgaven worden beschouwd als verkiezingsuitgaven?	7
4.1.1.	Algemeen.....	7
4.1.2.	Aankoop of huur van duurzame goederen om campagne te voeren	7
4.1.3.	Andere voorbeelden van verkiezingsuitgaven.....	8
4.1.4.	Organisatie van evenementen.....	8
4.1.4.1.	Periodieke manifestaties zonder specifieke verkiezingsdoeleinden: geen verkiezingsuitgaven	9
4.1.4.2.	Niet-periodieke manifestaties met verkiezingsdoeleinden: verkiezingsuitgaven.....	9
4.1.4.3.	Congressen en partijbijeenkomsten in het kader van een normale partijwerking	10
4.1.4.4.	Organisatie van privéfeesten of in een andere hoedanigheid dan als kandidaat	10
4.1.4.5.	Kiespropaganda door derden	10
4.2.	Uitgaven die uitdrukkelijk niet beschouwd worden als verkiezingsuitgaven	11
4.3.	Hoeveel mogen partijen, lijsten en kandidaten besteden aan hun kiescampagne?	12
4.3.1.	Politieke partijen.....	12
4.3.1.1.	Algemeen: uitgavenplafond afhankelijk van het aantal voorgedragen lijsten.....	12
4.3.1.2.	Kartellijsten.....	12
4.3.1.3.	Politieke partijen die onderworpen zijn aan verschillende regelingen: geen cumulatie van uitgavenplafonds	13
4.3.1.4.	Gewestelijke campagne met één of meer kandidaten (de landelijke boegbeelden)	15
4.3.1.5.	Partijcampagne ten gunste van kandidaten versus gift van partij aan kandidaten om campagne te voeren	15
4.3.2.	De kandidatenlijsten	15
4.3.3.	De kandidaten.....	16
4.3.3.1.	Algemeen.....	16
4.3.3.2.	Uitgavenplafonds niet overdraagbaar	16
4.3.3.3.	Kandidaat voor verschillende verkiezingen: cumul van uitgavenplafonds?	17
4.3.3.4.	Gemeenschappelijke verkiezingscampagnes	17
4.3.3.5.	Verschil tussen uitgaven voor een eigen kiescampagne en giften voor de financiering van de kiescampagne van anderen.....	18
5.	DE VERBODEN CAMPAGNEMIDDELEN	19
5.1.	Verbod op verkoop of verspreiding van geschenken of gadgets	19
5.2.	Verbod op commerciële telefooncampagnes.....	20
6.	GEBRUIK VAN RECLAMEBORDEN EN AFFICHES	21
7.	AANGIFTE VAN DE VERKIEZINGSUITGAVEN, DE HERKOMST VAN DE GELDMIDDELEN EN DE REGISTRATIE VAN DE SCHENKERS EN SPONSORS.....	23
7.1.	Aangiften van de politieke partijen.....	23
7.1.1.	Aangifte van de verkiezingsuitgaven.....	23
7.1.2.	Aangifte van de giften en de sponsorbedragen van 125 euro en meer	23
7.1.3.	Aangifte op papier	23
7.1.4.	Bewaartermijn voor bewijsstukken	23
7.2.	Aangiften van de lijsten en de kandidaten.....	24
7.2.1.	Aangifte van de verkiezingsuitgaven.....	24
7.2.2.	Aangifte van de giften en de sponsorbedragen van 125 euro en meer	24
7.2.3.	Elektronische aangifte	24
7.2.4.	Publieke inzage in de aangiften.....	24
7.2.5.	Bewaartermijn voor bewijsstukken	25

8.	CONTROLE VAN DE VERKIEZINGSUITGAVEN EN SANCTIES	26
8.1.	Verkiezingsuitgaven van de politieke partijen.....	26
8.1.1.	Verslag van de voorzitter van het verkiezingshoofdbureau.....	26
8.1.2.	Inzage in de verslagen	26
8.1.3.	Controle door de Vlaamse Controlecommissie voor de Verkiezingsuitgaven	26
8.1.4.	Sancties.....	27
8.1.4.1.	Geen aangifte of laattijdige aangifte van de verkiezingsuitgaven.....	27
8.1.4.2.	Onjuiste of onvolledige aangifte van de verkiezingsuitgaven.....	27
8.1.4.3.	Overschrijding van maximumbedrag.....	27
8.1.4.4.	Gebruik van verboden campagnemiddelen.....	28
8.2.	Verkiezingsuitgaven van de kandidatenlijsten	28
8.2.1.	Straffen wegens het laattijdig of niet aangeven van de verkiezingsuitgaven door een lijst.....	28
8.2.2.	Onjuiste of onvolledige aangifte van de verkiezingsuitgaven	28
8.2.3.	Overschrijding van maximumbedrag	28
8.2.4.	Gebruik van verboden campagnemiddelen.....	29
8.2.5.	Gewestelijke uitgaven door een lijst zonder een gemeenschappelijk volgnummer en een beschermde lijstnaam	29
8.2.6.	Dubbele bestraffing van de lijsttrekker.....	29
8.3.	Verkiezingsuitgaven van de kandidaten	29
8.3.1.	Controle en bestraffing door de strafrechter.....	29
8.3.2.	Bijkomende sanctie voor verkozen kandidaten door de Raad voor Verkiezingsbetwistingen .	30
9.	FINANCIERING VAN KIESCAMPAGNES MET GIFTEN EN SPONSORING	31
9.1.	Algemeen.....	31
9.2.	Verschil tussen een gift en sponsoring	31
9.2.1.	Giften.....	31
9.2.2.	Sponsoring.....	32
9.3.	Maximumbedragen.....	32
9.4.	Aangifte- en controleprocedure	32
9.5.	Sancties.....	33
9.5.1.	Onregelmatige financiering van kiescampagnes met giften en sponsoring door partijen.....	33
9.5.2.	Onregelmatige financiering van kiescampagnes met giften en sponsoring door lijsten of kandidaten.....	33

BIJLAGEN

I.	Recht op exemplaar van de kiezerslijsten (artikel 20 LPKD).....	34
II.	Voeren van verkiezingscampagnes en privacy: Q&A.....	36

1. TEN GELEIDE

De regeling en de organisatie van de lokale en provinciale verkiezingen is sinds 2001 een bevoegdheid van de gewesten. Ook de reglementering van de verkiezingscampagnes valt hieronder: hoeveel mogen de politieke partijen, de lijsten en de kandidaten besteden aan hun kiescampagne, welke campagnemiddelen zijn verboden, welke sancties riskeer je als je die regels overtreedt en wie controleert de naleving van die regels en kan eventueel sancties opleggen?

Al deze aangelegenheden werden initieel geregeld in het decreet van 7 mei 2004 houdende regeling van de controle van de verkiezingsuitgaven en de herkomst van de geldmiddelen voor de verkiezing van het Vlaams Parlement, de provincieraden, de gemeenteraden en de districtsraden. Het decreet richtte de Vlaamse Controlecommissie voor de Verkiezingsuitgaven op. Die commissie bestaat uit 15 leden van het Vlaams Parlement en is belast met de controle van de kiescampagnes die de politieke partijen voeren in het kader van de lokale en provinciale verkiezingen in het Vlaams Gewest. De controle van de kiescampagnes van de lijsten en de kandidaten behoort in eerste aanleg tot de bevoegdheid van de Raad voor de Verkiezingsbetwistingen. Tegen de beslissingen van de Raad voor de Verkiezingsbetwistingen kan in beroep gegaan worden bij de Raad van State. Kandidaten die de regelgeving inzake verkiezingsuitgaven schenden, kunnen ook door de strafrechter veroordeeld worden.

In 2006 keurde de Vlaamse Controlecommissie een vademecum goed waarin voor de kandidaten, lijsten en partijen toelichting gegeven wordt bij regelgeving inzake verkiezingsuitgaven, zoals vastgelegd in het decreet van 7 mei 1994. In 2011 werd de reglementering van de kiescampagnes voor de lokale en provinciale verkiezingen geïntegreerd in het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet. De bepalingen van het decreet van 7 mei 2004 werden grotendeels overgenomen. In 2016 en 2023 werden met betrekking tot de controle van de verkiezingsuitgaven enkele belangrijke wijzigingen doorgevoerd. Om die reden heeft de Vlaamse Controlecommissie voor de Verkiezingsuitgaven het vademecum van 2006 geactualiseerd. De partijen, de lijsten en de kandidaten die deelnemen aan de lokale en provinciale verkiezingen van 13 oktober 2024 vinden in deze handleiding alle informatie over hun rechten en hun verplichtingen bij het voeren van kiescampagnes.

Belangrijke slotopmerking: de voorbeelden die in deze handleiding gebruikt worden om bepaalde regels te illustreren, berusten op een interpretatie van de Vlaamse Controlecommissie voor de Verkiezingsuitgaven. De Raad voor Verkiezingsbetwistingen, de Raad van State noch de strafrechter zijn gebonden door die interpretatie.

2. WIE IS ONDERWORPEN AAN DE DECRETALE REGELING VAN KIESCAMPAGNES?

Het voeren van kiescampagnes voor de lokale en provinciale verkiezingen in het Vlaams Gewest is geregeld in het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet (LPKD).¹ Die regeling is van toepassing op alle kandidaten en alle lijsten die voorgedragen worden voor de gemeenteraadsverkiezingen, de stadsdistrictsraadsverkiezingen en de provincieraadsverkiezingen in het Vlaams Gewest.

De politieke partijen zijn alleen onderworpen aan de decretale regeling van de kiescampagnes als ze een gemeenschappelijk volgnummer en een beschermde lijstnaam hebben verkregen met toepassing van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet.²

Welke partijen kunnen de bescherming van de lijstnaam vragen?

Alleen politieke formaties die in het Vlaams Parlement ten minste door drie leden vertegenwoordigd worden, kunnen de bescherming van een lijstnaam vragen.³ De partijen die op dit ogenblik niet in het Vlaams Parlement vertegenwoordigd zijn, kunnen geen voorstel indienen tot het verkrijgen van een beschermde lijstnaam, en zijn bijgevolg niet onderworpen aan de decretale regeling inzake verkiezingsuitgaven.

De kiescampagnes voor de rechtstreekse verkiezing van de OCMW-raden: federale bevoegdheid

In de zes Vlaamse randgemeenten en in Voeren worden de OCMW-raden rechtstreeks verkozen. Die verkiezingen zijn een federale bevoegdheid gebleven. Voor de controle van de verkiezingsuitgaven voor die verkiezingen is de wet van 7 juli 1994⁴ van toepassing. De federale controlecommissie verkiezingsuitgaven is bevoegd om de kiescampagne voor de rechtstreekse verkiezing van bovenvermelde OCMW-raden te controleren.

¹ Voluit: decreet van 8 juli 2011 houdende de organisatie van de lokale en provinciale verkiezingen en houdende wijziging van het Gemeentedecreet van 15 juli 2005, het Provinciedecreet van 9 december 2005 en het decreet van 19 december 2008 betreffende de organisatie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

² Art. 196, §1 LPKD.

³ Art. 61, eerste lid LPKD.

⁴ Voluit: wet van 7 juli 1994 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van de provincieraden en de gemeenteraden en de districtsraden, en voor de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn.

3. SPERPERIODE

De kiescampagnes van politieke partijen en kandidaten zijn alleen tijdens de zogenaamde sperperiode gereguleerd. De sperperiode voor de verkiezingen van 13 oktober 2024 begint op 1 juli 2024 en eindigt op de dag van de verkiezingen. Buiten de sperperiode is het voeren van politieke campagnes niet gereguleerd.

De kandidaten, de lijsten en de politieke partijen zijn onderworpen aan een dubbele verplichting. Tijdens de sperperiode is de manier waarop campagne gevoerd mag worden gereguleerd: een aantal campagnemiddelen mag tijdens de sperperiode niet gebruikt worden. Bovendien is bij decreet bepaald hoeveel een kiescampagne tijdens de sperperiode maximaal mag kosten. Dit maximumbedrag (ook uitgavenplafond genoemd) heeft betrekking op alle uitgaven ter financiering van de kiescampagne die tijdens de sperperiode gevoerd wordt. Het ogenblik waarop die uitgaven gedaan zijn, is niet relevant; ook campagnemiddelen die voor of na de sperperiode betaald werden, moeten aangegeven worden als verkiezingsuitgaven.

4. BEPERKING VAN DE VERKIEZINGSUITGAVEN

4.1. Welke uitgaven worden beschouwd als verkiezingsuitgaven?

4.1.1. Algemeen

Onder verkiezingsuitgaven worden alle uitgaven en financiële verbintenissen voor mondelinge, schriftelijke, auditieve en visuele boodschappen verstaan die verricht worden tijdens de sperperiode en erop gericht zijn het resultaat van een politieke partij, een lijst en de kandidaten ervan gunstig te beïnvloeden.⁵ Ook negatieve propaganda tegen een politieke partij, een lijst of een kandidaat is een verkiezingsuitgave.

Het ogenblik waarop de campagnemiddelen betaald zijn, is niet relevant. Ook de uitgaven voor campagnemiddelen die voor of na de sperperiode verricht zijn, worden beschouwd als verkiezingsuitgaven als de desbetreffende campagnemiddelen gebruikt zijn tijdens de sperperiode.

De kosten gemaakt voor campagnemiddelen die niet gebruikt zijn, moeten niet worden aangerekend (bv. niet uitgedeelde flyers).

De uitgaven en financiële verbintenissen voor goederen, leveringen en diensten moeten tegen de geldende marktprijzen worden verrekend.

4.1.2. Aankoop of huur van duurzame goederen om campagne te voeren

De uitgaven van een politieke partij, een lijst of een kandidaat voor het gebruik van duurzame goederen (bijvoorbeeld reclameborden, wagens, aanhangwagens...) om campagne mee te voeren, worden afhankelijk van onderstaande factoren al dan niet als verkiezingsuitgaven beschouwd.

In geval van aankoop

- a) Eigen goederen of goederen die aangekocht zijn voor activiteiten die niets te maken hebben met de verkiezingscampagne, moeten niet aangerekend worden, ongeacht of ze voor of tijdens de sperperiode zijn aangekocht.
- b) Alle andere goederen die worden of werden aangekocht met het oog op verkiezingen, kunnen over drie verkiezingen, ongeacht welke, worden aangerekend, met een minimum van een derde van de uitgaven per verkiezing. Bij een hoger afschrijvingspercentage dan 33 % per verkiezing, mag de laatste afschrijving lager zijn dan 33%.
- c) Het gebruik van volledig afgeschreven borden van partijgeledingen of (gewezen) kandidaten moet niet worden aangerekend. Het bewijs van afschrijving mag met alle middelen worden geleverd.

In geval van huur of terbeschikkingstelling tegen vergoeding

De huurprijs of vergoeding voor duurzame goederen die met het oog op het voeren van een verkiezingscampagne zijn gehuurd of ter beschikking gesteld, moet volledig worden aangegeven. De opgegeven huurprijs moet commercieel verantwoord zijn.

---

⁵ Art. 193, § 1 LPKD.

Een verkiezingskandidaat die aannemer is, mag de lichte vrachtwagens van zijn bedrijf gebruiken om campagne te voeren op voorwaarde dat het gebruik van de vrachtwagens marktconform wordt gefactureerd.

Het gebruik van een eigen wagen wordt niet als een verkiezingsuitgave beschouwd.⁶

4.1.3. *Andere voorbeelden van verkiezingsuitgaven*

De kosten voor de volgende campagnemiddelen moeten aangegeven worden als verkiezingsuitgaven:

1. De kosten voor zelfklevers met een verkiezingsboodschap, enveloppen, postzegels, papier met briefhoofd, foto's voor verkiezingsdrukwerk, affiches, pamfletten en mailings worden beschouwd als verkiezingsuitgaven.

De drukkerij van de provincie, de gemeente of een overheidsdienst mag verkiezingsfolders drukken op voorwaarde dat die drukkerij ook in andere omstandigheden drukwerk voor derden verricht. De kosten voor dit drukwerk moeten gefactureerd en aangerekend worden tegen marktprijs.

2. De kosten voor niet-commerciële telefooncampagnes zijn verkiezingsuitgaven. Ze moeten bewezen worden aan de hand van facturen. Als speciaal afgehuurde telefoonlijnen worden gebruikt, volstaat het de factuur daarvan voor te leggen.

Als bestaande eigen lijnen gebruikt worden, moet het bewijs van de kosten die specifiek voor de verkiezingscampagne werden gemaakt, blijken uit het verschil tussen de facturen die betrekking hebben op gesprekken tijdens de verkiezingscampagne en tijdens eenzelfde referentieperiode buiten de sperperiode. De kosten van de gesprekken moeten als verkiezingsuitgaven worden aangerekend.

Ondernemingen en openbare instellingen mogen niet op hun kosten telefooncampagnes of sms-campagnes voeren voor partijen, lijsten of kandidaten.

Commerciële telefooncampagnes zijn verboden (zie punt 5).

3. De kosten voor de aanmaak en de verspreiding van verkiezingspropaganda op internet of via de sociale media zijn een verkiezingsuitgave.
4. De tijdelijke huur van een pand dat gebruikt wordt om campagne te voeren (bv. pop-up café).

4.1.4. *Organisatie van evenementen*

Bij de beoordeling of de kosten voor de organisatie van manifestaties tijdens de sperperiode al dan niet verkiezingsuitgaven zijn, wordt een onderscheid gemaakt tussen (1) geregeld weerkerende of periodieke manifestaties die niet uitsluitend verkiezingsdoeleinden hebben, (2) niet-periodieke manifestaties met electorale doeleinden en (3) congressen en partijbijeenkomsten in het kader van een normale partijwerking.

---

⁶ Art. 193, § 3, 1° LPKD.

4.1.4.1. Periodieke manifestaties zonder specifieke verkiezingsdoeleinden: geen verkiezingsuitgaven⁷

De uitgaven voor periodieke evenementen die georganiseerd worden in het kader van de normale nationale of lokale partijwerking of door individuele kandidaten zelf en die toevallig in de periode van verkiezingspropaganda vallen, moeten niet als verkiezingsuitgaven worden beschouwd wanneer ze aan twee voorwaarden voldoen:

- a) de evenementen mogen geen uitsluitend electorale bedoeling hebben;
- b) de evenementen moeten periodiek georganiseerd worden, met andere woorden een geregeld en weerkerend karakter hebben. De periodiciteit wordt beoordeeld hetzij aan de hand van een referentieperiode van twee jaar voor de sperperiode waarin de manifestatie in kwestie jaarlijks eenmaal moet hebben plaatsgevonden, hetzij aan de hand van een referentieperiode van vier jaar voor de sperperiode waarin de manifestatie in kwestie tweejaarlijks ten minste eenmaal moet hebben plaatsgevonden. Als er in vergelijking met de andere edities meer middelen besteed worden aan reclame en uitnodigingen moeten de extra uitgaven wel aangerekend worden als verkiezingsuitgave.

Voorbeelden: het jaarlijks bal van de plaatselijke afdeling, het bal van de burgemeester, sportmanifestaties of culturele manifestaties, een eetfestijn, een straatfeest, een quiz, een infostand op de markt, ...

4.1.4.2. Niet-periodieke manifestaties met verkiezingsdoeleinden: verkiezingsuitgaven⁸

Bij de organisatie van evenementen door politieke partijen, plaatselijke afdelingen, kandidaten of andere personen in het kader van een kiescampagne (bv. een eetfestijn, een straatfeest, een quiz, een infostand op de markt, een sportevenement, ...) moeten in elk geval de volgende kostenrubrieken aangerekend worden als verkiezingsuitgaven:

- de uitgaven voor reclame, bijvoorbeeld voor affiches, krantenadvertenties, ...;
- de uitnodigingen.

De overige kosten voor de organisatie van het evenement zijn eveneens verkiezingsuitgaven. Als het evenement inkomsten genereert (bv. inkomprijs, opbrengst van drank en/of maaltijden), moeten zowel de organisatiekosten als de inkomsten vermeld worden, maar alleen het saldo moet aangegeven worden als verkiezingsuitgave.

De inkomsten uit de sponsoring van het evenement mogen niet in mindering gebracht worden van de uitgaven.

Voorbeelden

- (I) Een kandidaat organiseert een verkiezingsshow waarop artiesten worden uitgenodigd. De inkomsten en uitgaven kunnen als volgt worden uitgesplitst:

inkomsten		uitgaven	
(1) sponsoring	1250 euro	(1) reclame drukken en ronddelen van het programma	2500 euro
(2) entreegelden	2500 euro	(2) uitnodigingen (druk- en verzendingskosten)	625 euro
(3) drankverkoop	1250 euro	(3) vergoeding van de artiesten	3125 euro
(4) tombola	500 euro	(4) organisatie	1875 euro
totaal	5500 euro	totaal	8125 euro

⁷ Art. 193, § 3, 5° LPKD.

⁸ Art. 193, § 3, 6° LPKD.

Aan te geven verkiezingsuitgaven

- ✓ reclame drukken en ronddelen van het programma: 2500 euro
- ✓ uitnodigingen (druk- en verzendingskosten): 625 euro
- ✓ saldo van de inkomsten, excl. sponsoring (2500 euro + 1250 euro + 500 euro) en de uitgaven die betrekking hebben op de organisatie van het evenement zelf (3125 euro + 1875 euro) = 750 euro

- (II) Een kandidaat die nooit aan sociaal dienstbetoon heeft gedaan en tijdens de sperperiode voor de verkiezingen via de pers aankondigt dat hij zitdagen zal houden, moet de kostprijs van die aankondiging als verkiezingsuitgave aanrekenen. De zitdagen hebben immers geen periodiek karakter.

4.1.4.3. Congressen en partijbijeenkomsten in het kader van een normale partijwerking⁹

De uitgaven voor congressen en partijbijeenkomsten die tijdens de sperperiode worden verricht in het kader van een normale partijwerking op nationaal of lokaal niveau worden niet beschouwd als verkiezingsuitgaven, ook al zijn de verkiezingen het centrale thema. Als in vergelijking met congressen en partijbijeenkomsten buiten de sperperiode de uitgaven voor reclame en uitnodigingen uitzonderlijk zijn, moeten ze wel als verkiezingsuitgaven worden aangerekend.

De kosten voor aankondigingen, tijdens de sperperiode, van een dankfeest voor de leden na de verkiezingen of van partijbijeenkomsten na de sluiting van de stemburelen op de verkiezingsdag worden niet beschouwd als verkiezingsuitgaven.

4.1.4.4. Organisatie van privéfeesten of in een andere hoedanigheid dan als kandidaat

De uitgaven voor de organisatie van een privéfeest voor vrienden en familie (verjaardagsfeest, jubileum, ...) tijdens de sperperiode zijn geen verkiezingsuitgaven. Als het feest electorale bedoelingen heeft, moeten de kosten wel aangegeven worden als verkiezingsuitgaven.

Als een kandidaat een evenement organiseert dat losstaat van zijn kandidatuur voor de verkiezingen (bv. als voorzitter van een vereniging of sportclub) en het evenement geen electorale doeleinden heeft, zijn de kosten voor dat evenement geen verkiezingsuitgaven. Als er geschenken uitgedeeld worden, moet duidelijk zijn dat dit van de vereniging komt en niet van de kandidaat.

4.1.4.5. Kiespropaganda door derden

De uitgaven voor verkiezingspropaganda door derden ten gunste van een partij, een lijst of een kandidaat worden beschouwd als verkiezingsuitgaven van de begunstigen en moeten door hen worden aangegeven. Propaganda wordt geacht een partij, een lijst of een kandidaat te begunstigen als de betrokkene(n) vernoemd word(t)(en) en/of individualiseerbaar zijn.

Vrienden, verwanten, andere privépersonen of feitelijke verenigingen, ook als ze een band hebben met de beweging van een partij zonder een partijcomponent te zijn, worden als derden beschouwd.

De begunstigen van campagnes door derden kunnen de aanrekening van de verkiezingsuitgaven vermijden door de derden die voor hen campagne voeren onmiddellijk na de kennisneming van de campagne aan te manen om de campagne stop te zetten.¹⁰

⁹ Art. 193, § 3, 7° LPKD.

¹⁰ Art. 193, § 2 LPKD.

Bewijs van aanmaning om kiescampagne stop te zetten

De politieke partijen bewaren het bewijs dat ze derden aangemaand hebben om de campagne stop te zetten gedurende vijf jaar, de lijsttrekkers en de kandidaten bewaren dat bewijs gedurende twee jaar. Als de derden hun akkoord tot stopzetting van de campagne hebben meegedeeld, moet dat voor dezelfde periode bewaard worden.

4.2. Uitgaven die uitdrukkelijk niet beschouwd worden als verkiezingsuitgaven

Het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet somt een aantal uitgaven op die niet beschouwd worden als verkiezingspropaganda¹¹:

- Het verlenen van persoonlijke, niet-bezoldigde diensten: de hulp van vrijwilligers (bv. partijmilitanten) bij het voeren van een kiescampagne. Bijvoorbeeld: een vrijwilliger die met een wagen met verkiezingsaffiches rondtoert, borden met affiches in zijn tuin plaatst, enz.

De loonlast van de individuele medewerkers van politieke mandatarissen en van de fractie-medewerkers moet niet in rekening worden gebracht. Ook de stage van studenten bij een politieke partij tijdens de verkiezingsperiode moet niet verrekend worden als verkiezingsuitgave.

De kostprijs van publicaties en mededelingen aan de leden die in het kader van de normale en geregelde activiteiten van een partij verspreid worden, is geen verkiezingsuitgave.

- Het gebruik van een persoonlijk voertuig.
- De publicatie van artikelen in een dagblad of een tijdschrift
  - ✓ De publicatie van redactionele artikelen in een dagblad of een tijdschrift zonder betaling, vergoeding of belofte van betaling of vergoeding, en op voorwaarde dat de publicatie op dezelfde wijze en volgens dezelfde regels gebeurt als buiten de sperperiode. De verspreiding en de frequentie van de publicatie moet dezelfde zijn als buiten de sperperiode.
  - ✓ De publicatie in een dagblad of een tijdschrift dat speciaal in het kader van de verkiezingen wordt uitgegeven, wordt wel beschouwd als een verkiezingsuitgave.
  - ✓ Als een periodiek tijdschrift of een tijdschrift uitgegeven in het kader van een periodiek evenement verkiezingspropaganda bevat, dan moeten de kosten voor de aanmaak en de verzending van het tijdschrift pro rata aangerekend worden als een verkiezingsuitgave. Bijvoorbeeld: bevat het tijdschrift 30 % verkiezingspropaganda, dan moet 30 % van de productie- en verzendingskosten aangerekend worden als een verkiezingsuitgave.
  - ✓ De publicaties die kaderen in de normale partijwerking en verspreid worden tijdens de sperperiode zijn geen verkiezingsuitgaven. De kostprijs van het tijdschrift dat door de plaatselijke afdeling van een politieke partij wordt verspreid om de inwoners van een gemeente geregeld op de hoogte te brengen van de werkzaamheden van de gemeenteraad, dient niet te worden aangegeven voor zover:

¹¹ Art. 193, § 3 LPKD.

- deze publicatie tijdens de twee jaar voorafgaand aan de verkiezingen een periodiek karakter had;
  - de verspreiding, noch de frequentie ervan tijdens de verkiezingsperiode zijn opgevoerd.
- De uitzending op radio en televisieprogramma's:
    - ✓ Radio- en televisieprogramma's met berichten of commentaren, op voorwaarde dat die uitzendingen op dezelfde wijze en volgens dezelfde regels geschieden als buiten de sperperiode, zonder betaling, vergoeding of belofte van betaling of vergoeding.
    - ✓ Verkiezingsprogramma's op radio of televisie, op voorwaarde dat vertegenwoordigers van de politieke partijen aan die uitzendingen kunnen deelnemen.
  - De kostprijs voor periodieke manifestaties (zie punt 4.1.4.1.).
  - De kostprijs van niet-periodieke manifestaties die voor verkiezingsdoeleinden worden georganiseerd voor zover de deelnameprijs de kosten dekt (zie punt 4.1.4.2.).
  - De uitgaven die tijdens de sperperiode worden verricht in het kader van een normale partijwerking op nationaal of lokaal niveau, meer bepaald voor de organisatie van congressen en partijbijeenkomsten (zie punt 4.1.4.3.).

4.3. Hoeveel mogen partijen, lijsten en kandidaten besteden aan hun kiescampagne?

De bedragen die de politieke partijen, de lijsten en de kandidaten tijdens de sperperiode aan hun kiescampagne mogen besteden, zijn bij decreet begrensd.

4.3.1. Politieke partijen

4.3.1.1. Algemeen: uitgavenplafond afhankelijk van het aantal voorgedragen lijsten

Politieke partijen die minstens vijftig lijsten onder hun gewestelijk lijstnummer en hun beschermd letterwoord voordragen, mogen maximaal 372.000 euro besteden aan hun verkiezingscampagne.

Partijen die onder hun gewestelijk lijstnummer en hun beschermd letterwoord minder dan 50 lijsten voordragen, mogen maximaal 340.000 euro besteden aan hun verkiezingscampagne.

4.3.1.2. Kartellijsten

Als twee of meer politieke partijen met een beschermde lijstnaam en een gemeenschappelijk volgnummer in enkele kieskringen een kartellijst indienen, wordt die kartellijst niet als een afzonderlijke politieke partij beschouwd die voor 340.000 euro of 372.000 euro verkiezingsuitgaven mag verrichten. De politieke partijen die het kartel vormen, behouden hun eigen identiteit en smeden alleen een alliantie met het oog op de verkiezingen. De partijen mogen de kartellijst wel financieel steunen. De lijstaanvoerder moet deze steun opnemen in de verklaring van de herkomst van de geldmiddelen en de daarmee gefinancierde uitgaven voor verkiezingspropaganda vermelden in de aangifte van de verkiezingsuitgaven van zijn lijst. De plaatselijke kartellijsten mogen onder geen enkel beding de bedragen uitgeven die bepaald zijn voor de politieke partijen.

Kartellijsten worden niet in aanmerking genomen voor de vaststelling van het in artikel 190 LPKD bepaalde aantal van 50 lijsten, aangezien ze niet onder het gewestelijke lijstnummer en het beschermd letterwoord van de politieke partijen, bedoeld in dat artikel, vallen.

De lijsten waarvan de naam begint met een beschermd lijstnaam en aangevuld wordt met enkele extra letters of andere tekens én voorgedragen worden met het gemeenschappelijk volgnummer van de partij die overeenstemt met de beschermd lijstnaam, worden wel beschouwd als lijsten die voorgedragen worden door de betrokken partij. Die lijsten kunnen het gemeenschappelijk volgnummer van die partij immers slechts gebruiken als de voorzitter van die partij dat formeel, door de ondertekening van een attest, toestaat. Door de ondertekening van dat attest bevestigt de partijvoorzitter dat de lijst waarvan de naam een variant is van de beschermd lijstnaam van zijn/haar partij beschouwd moet worden als een lijst van zijn/haar partij.

4.3.1.3. Politieke partijen die onderworpen zijn aan verschillende regelingen: geen cumulatie van uitgavenplafonds

In 1994 werden voor de eerste keer, bij wet, uitgavenplafonds vastgelegd voor de partijen, de lijsten en de kandidaten die deelnemen aan de lokale en provinciale verkiezingen: 372.000 euro voor de politieke partijen die met hetzelfde lijstnummer en beschermd letterwoord minstens 50 lijsten voordragen, 75.000 euro voor de politieke partijen die minder dan 50 lijsten voordragen.¹²

Sinds 2004 zijn de gewesten bevoegd om de lokale en provinciale verkiezingen te regelen. Op grond van die bevoegdheid heeft de Vlaamse decreetgever zelf uitgavenplafonds vastgesteld voor de lokale en provinciale verkiezingen in het Vlaams Gewest (zie punt 4.3.1.1.). Voor politieke partijen die in het Vlaams Gewest minstens 50 lijsten met hetzelfde lijstnummer en beschermd letterwoord voordragen, is het wettelijke uitgavenplafond van 372.000 euro overgenomen. Voor de politieke partijen die minder dan 50 lijsten met hetzelfde lijstnummer en beschermd letterwoord voordragen, is het uitgavenplafond opgetrokken van 75.000 euro naar 340.000 euro.

Het Waals Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Duitstalige Gemeenschap hebben in hun respectieve regelingen de wettelijke uitgavenplafonds van 1994 van toepassing verklaard op de lokale en provinciale verkiezingen waarvoor zij bevoegd zijn. Voor de partijen die in het Waals Gewest minder dan 50 lijsten met hetzelfde lijstnummer en beschermd letterwoord voordragen, is het uitgavenplafond dus nog steeds 75.000 euro. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, dat slechts 19 gemeenten telt, kunnen partijen maximaal 19 lijsten met hetzelfde lijstnummer en beschermd letterwoord voordragen en is dus a fortiori het uitgavenplafond van 75.000 euro van toepassing. Hetzelfde geldt voor de Duitstalige Gemeenschap dat 9 gemeenten telt.

Tot slot is de rechtstreekse verkiezing van de OCMW-raden in de zes Vlaamse randgemeenten en in Voeren een federale bevoegdheid gebleven en zijn bijgevolg nog steeds de wettelijke uitgavenplafonds van 1994 van toepassing op de partijen die voor die verkiezingen lijsten indienen. In totaal zijn er dus vijf verschillende regelingen die elk op een ander grondgebied of op een andere verkiezing van toepassing zijn.

---

¹² Art. 2 W. 7 juli 1994 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van de provincieraden, de gemeenteraden en de districtsraden en voor de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn.

Protocolakkoord regelt aangifte van verkiezingsuitgaven

De politieke partijen die in meer dan een gewest deelnemen aan de verkiezing van de gemeenteraad, de districtsraad en de provincieraad en/of in de randgemeenten, Komen-Waasten en/of Voeren lijsten indienen voor de rechtstreekse verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn zijn wat hun verkiezingsuitgaven betreft onderworpen aan verschillende regelingen en verschillende controleorganen (de federale controlecommissie, de controlecommissies van de gewestparlementen en de controlecommissie van het parlement van de Duitstalige Gemeenschap). Alle betrokken assemblees hebben een protocolakkoord gesloten over de toepassing van de diverse regelgevingen die gelijktijdig van toepassing zijn op de betrokken partijen.¹³ Het protocol bevat de volgende afspraken:

- een politieke partij die in meer dan één gewest deelneemt aan de lokale en/of provinciale verkiezingen mag de maximumbedragen die conform de respectieve regelingen in de desbetreffende gewesten van toepassing zijn, niet cumuleren;
- een politieke partij die tegelijkertijd deelneemt aan de rechtstreekse verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn en aan de provincie- en/of gemeenteraadsverkiezing, mag de maximumbedragen die conform de respectieve regelingen van toepassing zijn, niet cumuleren.

Sinds de gewesten bevoegd zijn voor de lokale en provinciale verkiezingen hebben de politieke partijen niet langer een nationaal lijstnummer. In elk gewest krijgen de partijen een regionaal lijstnummer. Partijen die in meerdere gewesten deelnemen, dragen bijgevolg in de betrokken gewesten lijsten voor onder een verschillend lijstnummer. Om te bepalen of een partij met minstens 50 lijsten deelneemt aan de verkiezingen wordt rekening gehouden met alle lijsten die in om het even welk gewest met een identiek beschermd letterwoord deelnemen aan de lokale verkiezingen.

Wanneer een politieke partij in verschillende gewesten lijsten voordraagt met een verschillend beschermd letterwoord, kan die partij slechts een maal het maximumbedrag van 340.000 of 372.000 euro aan verkiezingspropaganda uitgeven, afhankelijk van het totaal aantal lijsten dat de partij voordraagt.

Uitgaven die betrekking hebben op verkiezingspropaganda in de geschreven pers die in meer dan één gewest wordt verspreid, worden uitgesplitst over de betrokken gewesten volgens een verdeelsleutel die wordt vastgesteld op grond van het aantal exemplaren van het betrokken communicatiemiddel dat in elk gewest wordt verkocht. De partijen die deelnemen aan de gemeente- en/of provincieraadsverkiezingen en aan de rechtstreekse verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn, vermelden in het gemeenschappelijke aangifteformulier apart de verkiezingsuitgaven voor de respectieve verkiezingen, met inbegrip van de herkomst van de daarvoor aangewende geldmiddelen.

Gemeenschappelijk aangifteformulier

De politieke partijen die in meer dan één gewest deelnemen aan de lokale en/of provinciale verkiezingen en/of ook een of meer lijsten voordragen voor de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn, doen de aangifte van hun verkiezingsuitgaven en de herkomst van de daarvoor aangewende geldmiddelen op een gemeenschappelijk aangifteformulier.

---

¹³ Protocolakkoord van 17 april 2024 tussen de Kamer van volksvertegenwoordigers, het Vlaams Parlement, het Waals Parlement, het Brussels Hoofdstedelijk Parlement en het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap betreffende de toepassingen van de regelingen inzake de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van de provincie-, gemeente- en districtsraden en voor de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn op 13 oktober 2024.

4.3.1.4. Gewestelijke campagne met één of meer kandidaten (de landelijke boegbeelden)

In het kader van hun strategische autonomie kunnen de politieke partijen het bedrag dat ze mogen besteden vrij gebruiken voor de financiering van de verkiezingscampagne van een of meer van hun kandidaten. Deze uitgaven worden niet aangerekend aan de betrokken kandidaten. Partijen kunnen ook op lokaal vlak voor een lijst of voor één of meerdere boegbeelden campagne voeren.

De partij moet in haar aangifte aangeven voor welke kandidaten zij campagne gevoerd heeft, met vermelding van de bedragen en de aard van de uitgaven.

De kandidaat die als boegbeeld naar voren wordt geschoven, moet dat in zijn of haar aangifte vermelden, evenwel zonder het bedrag op te geven dat de partij aan die campagne heeft besteed en op haar quotum aanrekent.

De kandidaat moet het bewijsstuk van zijn aanwijzing als boegbeeld door de partij bij zijn aangifte voegen. Met het oog op een vlotte controle achteraf, moeten de politieke partijen op hun beurt in hun aangifte de namen meedelen van de kandidaten die zij in het kader van deze bepaling als boegbeelden hebben aangewezen.

4.3.1.5. Partijcampagne ten gunste van kandidaten versus gift van partij aan kandidaten om campagne te voeren

Er is een verschil tussen de kosten die de partij maakt voor de eigen verkiezingscampagne en de giften die de partij doet ter financiering van de verkiezingscampagne van anderen. Die giften van de partij aan de kandidaat worden niet aangegeven als verkiezingsuitgave van de partij. De begunstigde verkiezingskandidaat moet wel de herkomst van deze geldmiddelen in zijn aangifte vermelden.

4.3.2. *De kandidatenlijsten*

Het bedrag dat elke kandidatenlijst mag besteden aan zijn verkiezingscampagnes voor de gemeenteraads-, stadsdistrictsraads- of provincieraadsverkiezingen staat in verhouding tot het aantal kiezers dat is ingeschreven op de kiezerslijst. In elke gemeente en in elk provinciaal kiesdistrict zijn de maximumbedragen voor alle lijsten bijgevolg identiek.

<i>aantal kiezers op de kiezerslijst</i>	<i>te besteden bedrag per ingeschreven kiezer</i>
tot 1000	2,70 euro
van 1001 tot 5000	1,10 euro
van 5001 tot 10.000	0,80 euro
van 10.001 tot 20.000	1,00 euro
van 20.001 tot 40.000	1,10 euro
van 40.001 tot 80.000	1,20 euro
vanaf 80.001	0,14 euro

De lijsttrekker is verantwoordelijk voor de uitgaven van de lijst. Wanneer een kandidaat het toegestane bedrag van de lijst gebruikt zonder voorafgaande toestemming van de lijstaanvoerder, kan hij niet eisen dat de uitgaven worden aangerekend op het toegestane bedrag van de lijst. Hij zal de uitgave voor de bestelling die hij heeft gedaan, op zijn eigen toegestane bedrag moeten aanrekenen.

In het kader van hun strategische autonomie mogen de lijsten campagne voeren voor bepaalde kandidaten van de lijsten Zij kunnen zowel een lokale boegbeeldencampagne voeren als gemeenschappelijke campagnes voor verschillende kandidaten. De hiervoor gedane uitgaven worden aan de lijst aangerekend, ook al wordt de campagne (gedeeltelijk) gefinancierd door de betrokken kandidaten.

Voorbeeld

In gemeente X zijn 10.000 kiezers ingeschreven. Het maximumbedrag dat elke lijst mag uitgeven aan de kiescampagne tijdens de sperperiode, wordt als volgt berekend:

- voor de schijf van 1 tot 1000 ingeschreven kiezers: 2,70 euro per ingeschreven kiezer: $1000 \times 2,70 = 2700$ euro;
- voor de schijf van 1001 tot 5000 ingeschreven kiezers: 1,10 euro per ingeschreven kiezer: $4000 \times 1,10 = 4400$ euro;
- voor de schijf van 5001 tot 10.000 ingeschreven kiezers: 0,80 euro per ingeschreven kiezer: $5000 \times 0,80 = 4000$ euro.

De kiescampagne die een lijst tijdens de sperperiode voert, mag dus maximaal 11.100 euro (= 2700 + 4400 + 4000) kosten.

4.3.3. De kandidaten

4.3.3.1. Algemeen

Ook het bedrag dat elke kandidaat mag besteden aan zijn verkiezingscampagne voor de gemeenteraads-, stadsdistrictsraads- of provincieraadsverkiezingen staat in verhouding tot het aantal kiezers dat is ingeschreven op de kiezerslijst. De kandidaten binnen eenzelfde gemeente of in hetzelfde provinciale kiesdistrict mogen dus elk exact evenveel besteden aan hun verkiezingscampagne.

<i>aantal kiezers op de kiezerslijst</i>	<i>te besteden bedrag per ingeschreven kiezer</i>
tot 50.000	0,08 euro
van 50.001 tot 100.000	0,03 euro
van 100.001	0,015 euro

Voor de kandidaten van gemeenten die op grond van bovenstaande bedragen op minder dan 1250 euro uitkomen, wordt het uitgavenplafond opgetrokken tot 1250 euro.

Voorbeeld

In gemeente Y zijn 25.000 kiezers ingeschreven. Het maximumbedrag dat elke kandidaat mag uitgeven aan zijn/haar kiescampagne tijdens de sperperiode, bedraagt in principe $25.000 \times 0,08 = 1200$ euro. Dit bedrag wordt opgetrokken tot 1250 euro, zijnde het minimumbedrag dat bij decreet is bepaald.

4.3.3.2. Uitgavenplafonds niet overdraagbaar

Het maximumbedrag van elke individuele kandidaat is persoonlijk en onoverdraagbaar. De kandidaten kunnen die bedragen dus niet aan elkaar overdragen.

4.3.3.3. Kandidaat voor verschillende verkiezingen: cumul van uitgavenplafonds?

Kandidaten die op verschillende lijsten (districtsraad, gemeenteraad, provincieraad) tegelijk kandideren, mogen de diverse maximumbedragen niet cumuleren. Alleen het hoogste maximumbedrag is van toepassing.¹⁴

Op het cumulatievebod bestaat één uitzondering. Een kandidaat die tegelijk op een provincie-lijst en op een of meer andere lijsten kandideert, mag het maximumbedrag als kandidaat-provincieraadslid en het maximumbedrag als kandidaat voor de gemeenteraad en/of de districtsraad wel cumuleren als de gemeente waarin hij deelneemt aan de gemeente- en/of districtsraadsverkiezingen niet in het kiesdistrict ligt waar hij voor de provincieraad kandidaat is.¹⁵

Voorbeeld

Mevrouw X is kandidaat voor de gemeenteraadsverkiezingen in Lier en kandidaat voor de Antwerpse provincieraadsverkiezingen in het provinciedistrict Turnhout. Aangezien Lier niet in het provinciedistrict Turnhout ligt, mag zij de twee maximumbedragen die gelden voor de provincie- en de gemeenteraadsverkiezingen cumuleren.

Zij mag haar campagne evenwel niet ten belope van de som van de twee maximumbedragen toespitsen op een van de twee verkiezingen, maar moet voor elke verkiezing het toepasselijke maximumbedrag respecteren. Mevrouw X mag de som van de twee maximumbedragen dus niet volledig aanwenden voor haar campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen in Lier of de provincieraadsverkiezingen in het district Turnhout.

De kandidaten die zowel deelnemen aan de gemeente- en/of provincieraadsverkiezingen als aan de rechtstreekse verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn, vermelden in een gemeenschappelijk aangifteformulier apart de verkiezingsuitgaven voor de respectieve verkiezingen, met inbegrip van de herkomst van de daarvoor aangewende geldmiddelen.¹⁶

Uiterlijk de tiende dag voor het begin van de sperperiode deelt de Vlaamse Regering voor elke gemeente en elke provincie de maximumbedragen mee die de lijsten en de kandidaten tijdens de sperperiode mogen besteden aan hun kiescampagne.¹⁷

4.3.3.4. Gemeenschappelijke verkiezingscampagnes

Verskillende kandidaten van eenzelfde lijst mogen een bedrag samenleggen om een gemeenschappelijke verkiezingscampagne te financieren. Het kan daarbij gaan om een campagne waarvan de kosten als verkiezingsuitgaven worden aangegeven:

- door de lijst;
- door de betrokken individuele kandidaten.

Voor zover de betrokken kandidaten er elk voordeel uithalen, wordt de financiële bijdrage voor die gemeenschappelijke campagne niet beschouwd als een gift.

---

¹⁴ Art. 191, § 3, eerste lid LPKD.

¹⁵ Art. 191, § 3, tweede lid LPKD.

¹⁶ Punt 2, tweede lid Protocolakkoord van 17 april 2024 tussen de Kamer van volksvertegenwoordigers, het Vlaams Parlement, het Waals Parlement, het Brussels Hoofdstedelijk Parlement en het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap betreffende de toepassingen van de regelingen inzake de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van de provincie-, gemeente- en districtsraden en voor de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn op 13 oktober 2024.

¹⁷ Art. 192 LPKD.

Een kandidaat kan zijn bedrag van toegestane uitgaven niet zonder meer aan een andere kandidaat overdragen. Hij kan een andere kandidaat slechts mee gebruik laten maken van het geheel of van een gedeelte van het bedrag van zijn toegestane uitgaven in het kader van een gemeenschappelijke campagne, d.w.z. een campagne waarbij hij, al is het slechts zijdelings, ook betrokken is. De bedoeling hiervan is dat een kandidaat niet kan worden verplicht tot de gehele of gedeeltelijke overdracht, zonder meer, van zijn bedrag van toegestane uitgaven aan zijn lijst of aan een andere kandidaat.

Het aandeel in de uitgaven voor gemeenschappelijke propaganda dat wordt aangerekend op het toegestane bedrag van elke kandidaat moet niet evenredig zijn met het aandeel in de propaganda voor elke kandidaat. De kandidaten die een gemeenschappelijke campagne willen uitvoeren, moeten gewoon onderling uitmaken hoe de aanrekening bij de aangifte van hun respectieve uitgaven zal gebeuren.

4.3.3.5. Vershil tussen uitgaven voor een eigen kiescampagne en giften voor de financiering van de kiescampagne van anderen

De partijen kunnen los van de partijcampagne die ze voeren, de individuele verkiezingscampagnes van hun kandidaten financieel steunen. Die giften van de partij aan hun kandidaat worden niet aangegeven als verkiezingsuitgave van de partij. De begunstigde verkiezingskandidaat moet wel de herkomst van deze geldmiddelen in zijn aangifte vermelden. Ook de lijsten kunnen hun kandidaten op die manier financieel steunen.

5. DE VERBODEN CAMPAGNEMIDDELEN

5.1. Verbod op verkoop of verspreiding van geschenken of gadgets

Tijdens de sperperiode mogen de politieke partijen, de lijsten, de kandidaten evenals de derden die campagne voeren voor een van de voorgaande categorieën:

- geen geschenken of gadgets verkopen of verspreiden, en
- geen commerciële telefooncampagnes voeren.¹⁸

Bovendien gelden tijdens de sperperiode bijzondere regels voor het aanbrengen van verkiezingsaffiches en de organisatie van gemotoriseerde optochten (zie punt 6).

Verbod om te schenken

Gadgets zijn alle voorwerpen die als souvenir, accessoire, snuisterij of gebruiksvoorwerp worden gebruikt, en waarvan diegene die het uitdeelt, hoopt dat degene die het ontvangt, het zal aanwenden voor het normale gebruik waarvoor het is bestemd, en bij die gelegenheid telkens opnieuw de boodschap zal zien die op het voorwerp is aangebracht. Ook het gratis aanbieden van diensten wordt beschouwd als een verboden geschenk.

Het ogenblik waarop de geschenken en gadgets zijn aangekocht is niet relevant. Ook gadgets en geschenken die aangekocht zijn vóór de aanvang van de sperperiode, mogen tijdens de sperperiode niet uitgedeeld worden.

Verbod om te verkopen onder de marktwaarde

Een artikel dat aangeboden wordt aan een prijs die onder de marktwaarde ligt, wordt beschouwd als een geschenk. Artikelen kunnen enkel aangeboden worden tegen betaling conform de marktprijs. Bv. een drankje dat in een café of taverne normaal 3 euro kost, verkopen aan 0,50 euro is verboden. Dit bedrag ligt onder de marktprijs waardoor het drankje beschouwd wordt als een geschenk.

Worden niet beschouwd als een verboden geschenk of een gadget:

- Een schenking tijdens de sperperiode aan een organisatie of vereniging die niet afwijkt van wat de betrokken partij, lijst of kandidaat gedurende de afgelopen jaren geschonken heeft aan die organisatie of vereniging, wordt niet beschouwd als een verboden geschenk.
- De prijs die gewonnen kan worden door deelname aan een betalende activiteit is geen verboden geschenk voor zover de waarde van die prijs in verhouding staat tot de kosten om deel te nemen aan die activiteit.
- Een gift in ruil voor zichtbare publiciteit voor de betrokken partij, lijst of kandidaat wordt niet beschouwd als een verboden geschenk. De waarde van die gift moet wel aangegeven worden als verkiezingsuitgave.
- Het uitdelen of verkopen van een geschenkje of een gadget aan de militanten die onbezoldigd verkiezingscampagne voeren.
- Het aanbieden van een hapje of een drankje op een activiteit met een besloten karakter, zoals een privé-bijeenkomst, een persconferentie of een verkiezingscongres waarop

---

¹⁸ Art. 194, eerste lid LPKD.

uitsluitend partijmilitanten en de pers zijn uitgenodigd. De daarmee gepaard gaande kosten zijn evenmin verkiezingsuitgaven.

- Drukwerk (op papier of op enige andere informatiedrager) met een verkiezingsboodschap ter promotie van een partij, een lijst of een kandidaat. Dergelijk drukwerk, met inbegrip van zelfklevers, mag worden verspreid. De kosten ervan zijn wel verkiezingsuitgaven. Kandidaten die bijvoorbeeld boeken uitdelen waarin ze hun politieke visie uiteenzetten, moeten ofwel de verkoopprijs ofwel de productieprijs aangeven naargelang het boek al dan niet reeds in de handel te koop is gesteld.
- Een audiovisuele drager (cd, usb-stick, ...) die uitsluitend een onuitwisbare politieke boodschap bevat.
- Het uitdelen van gratis T-shirts of truien aan mensen van het promoteteam die persoonlijke, niet-bezoldigde diensten leveren ten voordele van een kandidaat of partij. De kosten moeten aangegeven worden als verkiezingsuitgave.

5.2. Verbod op commerciële telefooncampagnes

Tot de verkiezingen van 2018 was het verboden om tijdens de sperperiode commerciële reclamespots op radio, televisie en in bioscopen te voeren. Sinds 2023 is dat wel toegestaan. De politieke partijen, de lijsten, de kandidaten mogen geen commerciële telefooncampagnes voeren.¹⁹ Ook commerciële telefooncampagnes door derden ten gunste van politieke partijen, lijsten of kandidaten zijn tijdens de sperperiode verboden.

---

¹⁹ Art. 194, eerste lid LPKD.

6. GEBRUIK VAN RECLAMEBORDEN EN AFFICHES

Tot de verkiezingen van 2018 was het verboden om gebruik te maken van commerciële reclameborden of affiches en niet-commerciële reclameborden of affiches groter dan 4m² en om commerciële reclamespots op radio, televisie en in bioscopen te voeren. Het gebruik van die campagnemiddelen is sinds 2023 wel toegestaan.

Bij decreet is aan de Vlaamse regering de bevoegdheid toegekend om de algemene regels te bepalen voor het aanbrengen van verkiezingsaffiches en de organisatie van gemotoriseerde optochten.²⁰ Wanneer die regels overtreden worden, kunnen de Vlaamse Controlecommissie voor Verkiezingsuitgaven (wat de politieke partijen betreft) of de Raad voor verkiezingsbetwistingen (wat de lijsten en de kandidaten betreft) straffen opleggen.

- Beperking op het aanbrengen van affiches

Tussen 22 uur en 7 uur is het verboden verkiezingsaffiches aan te brengen, zelfs op plaatsen waar aanplakken is toegestaan. Op de dag van de verkiezingen geldt dat verbod ook tussen 7 uur en 15 uur.²¹

Gemeenten kunnen zowel tijdens als buiten de sperperiode het gebruik van reclameborden of affiches beperken. Zij kunnen geen verbod instellen op het plaatsen van verkiezingsborden op privaat domein, tenzij dat verbod een maatschappelijk noodzakelijke doelstelling nastreeft en het verbod evenredig is met die doelstelling.

- Overplakken affiches

Het overplakken van verkiezingsaffiches met bijvoorbeeld tekeningen en kunstwerken kan verboden en beboet worden via een gemeentelijk politiereglement. Als het gemeentelijk reglement dit niet verbiedt, kan het beschouwd worden als wildplakken en kan een proces-verbaal opgesteld worden.

- Plaats affiches openbare ruimte

Affiches mogen alleen aangebracht worden op plaatsen bepaald door de gemeente of vooraf schriftelijk toegelaten door de eigenaar of gebruiksgerechtigde. Affiches op andere goederen beheerd door openbare besturen zijn verboden, bijvoorbeeld wegwijzers met een logo van een politieke partij, affiches op elektriciteitspalen.

In de stroken van 30 meter naast de autosnelwegen is het verboden aanplakbrieven aan te brengen, borden te plaatsen of op enige andere wijze reclame of publiciteit te voeren.²²

In scholen zijn affiches of reclameborden verboden. Verkiezingsaffiches nabij scholen zijn niet verboden maar de gemeente kan dit beperken met een politieverordening.

---

²⁰ Art. 194, tweede lid LPKD: “Voor [de sperperiode] bepaalt de Vlaamse Regering de algemene regels voor het aanbrengen van verkiezingsaffiches en de organisatie van gemotoriseerde optochten”. Die regels zijn vastgelegd in het Besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 2012 houdende de algemene regels voor het aanbrengen van verkiezingsaffiches en het organiseren van gemotoriseerde optochten.

²¹ Art. 3 Besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 2012 houdende de algemene regels voor het aanbrengen van verkiezingsaffiches en het organiseren van gemotoriseerde optochten.

²² Art. 10 W. 12 juli 1956 tot vaststelling van het statuut der autosnelwegen.

- Plaats affiches privéterrein

De gemeente kan in een gemeentelijk reglement beperkingen opleggen omtrent het voeren van verkiezingscampagnes in de omgeving van het stemlokaal.

Huurders van (sociale) woningen of serviceflats van het OCMW mogen verkiezingsaffiches aanbrengen in hun kamer of woning, aan de ruit en op het balkon. De huurovereenkomst of het reglement van inwendige orde kunnen beperkingen opleggen.

Ook de voorzitter van een stembureau mag een verkiezingsaffiche aan zijn woning uithangen. Hij doet dit in zijn hoedanigheid als burger, niet als voorzitter van het stembureau.

- Gemotoriseerde optochten

De gemotoriseerde optochten moeten verlopen volgens de regels van het politiereglement inzake gemotoriseerde optochten, opgemaakt door de provinciegouverneur of de betrokken gemeentebesturen. Als de gemotoriseerde optocht georganiseerd wordt op de openbare weg, moet de organisator de gemeentelijke overheid van de verschillende gemeenten waarin die optocht plaatsvindt, daarvan voorafgaandelijk op de hoogte brengen.²³

Het is verboden tussen 22 uur en 7 uur gemotoriseerde optochten met het oog op publiciteit in het kader van de verkiezingen te organiseren. Op de dag van de verkiezingen geldt dat verbod ook tussen 7 uur en 15 uur.²⁴

Het rondrijden met een radiowagen kan worden beschouwd als een gemotoriseerde optocht.

---

²³ Art. 5 Besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 2012 houdende de algemene regels voor het aanbrengen van verkiezingsaffiches en het organiseren van gemotoriseerde optochten.

²⁴ Art. 4 Besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 2012 houdende de algemene regels voor het aanbrengen van verkiezingsaffiches en het organiseren van gemotoriseerde optochten.

7. AANGIFTE VAN DE VERKIEZINGSUITGAVEN, DE HERKOMST VAN DE GELDMIDDELEN EN DE REGISTRATIE VAN DE SCHENKERS EN SPONSORS

7.1. Aangiften van de politieke partijen

7.1.1. Aangifte van de verkiezingsuitgaven

De politieke partijen die een gemeenschappelijk volgnummer en een beschermde lijstnaam hebben verkregen (zie punt 2) geven binnen dertig dagen na de verkiezingen hun uitgaven voor verkiezingspropaganda en de herkomst van hun geldmiddelen aan bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg van het rechtsgebied waarin de nationale zetel van de partij gevestigd is.²⁵ Alle partijen die potentieel onderworpen zijn aan de aangifteredeling (CD&V, Groen, N-VA, Open VLD, PVDA, Vooruit en Vlaams Belang) hebben hun nationale zetel in het rechtsgebied van de rechtbank van eerste aanleg van Brussel.

7.1.2. Aangifte van de giften en de sponsorbedragen van 125 euro en meer

De giften en/of sponsorbedragen van 125 euro en meer die vermeld worden bij de herkomst van de geldmiddelen, moeten binnen dertig dagen na de datum van de verkiezingen meegedeeld worden aan de Controlemmissie voor de Verkiezingsuitgaven. De Controlemmissie behandelt deze gegevens vertrouwelijk.

Wat de giften van 125 euro en meer betreft, moeten de volgende gegevens geregistreerd worden: de voor- en achternaam, het adres van de hoofdverblijfplaats en het bedrag van de gift.

Wat de sponsorbedragen van 125 euro en meer betreft, moeten de volgende gegevens geregistreerd worden: de naam, in voorkomend geval het ondernemingsnummer, de rechtsvorm, het adres van de zetel of hoofdverblijfplaats en het sponsorbedrag.

7.1.3. Aangifte op papier

De aangiften worden in principe ingevuld op de formulieren die de minister van Binnenlands Bestuur ter beschikking stelt²⁶ en ondertekend door de persoon die de politieke partij daarvoor mandateert. Die persoon vermeldt daarbij zijn voor- en achternaam. Aangezien alle gevestigde politieke partijen ook in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest deelnemen aan de lokale verkiezingen moet in de praktijk elke partij zijn aangifte invullen op het gemeenschappelijk aangifteformulier van de FOD Binnenlandse Zaken.²⁷

7.1.4. Bewaartermijn voor bewijsstukken

De politieke partijen bewaren de bewijsstukken van hun verkiezingsuitgaven en de herkomst van de geldmiddelen gedurende vijf jaar vanaf de datum van de verkiezingen.

---

²⁵ Art. 196, § 1, eerste lid LPKD.

²⁶ Art. 1 BVR 1 december 2023 tot uitvoering van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, wat betreft de indiening van de aangiften van de verkiezingsuitgaven voor de lokale en provinciale verkiezingen.

²⁷ Punt 2, tweede lid Protocolakkoord van 17 april 2024 tussen de Kamer van volksvertegenwoordigers, het Vlaams Parlement, het Waals Parlement, het Brussels Hoofdstedelijk Parlement en het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap betreffende de toepassingen van de regelingen inzake de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van de provincie-, gemeente- en districtsraden en voor de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn op 13 oktober 2024.

7.2. Aangiften van de lijsten en de kandidaten

7.2.1. Aangifte van de verkiezingsuitgaven

De lijsttrekker geeft binnen dertig dagen na de verkiezingen de uitgaven voor kiescampagne en de herkomst van de geldmiddelen van de lijst en van elke kandidaat van de lijst aan bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen.²⁸

7.2.2. Aangifte van de giften en de sponsorbedragen van 125 euro en meer

De giften en/of sponsorbedragen van 125 euro en meer die vermeld worden bij de herkomst van de geldmiddelen, moeten binnen dertig dagen na de datum van de verkiezingen door de lijsttrekker meegedeeld worden aan de Controlecommissie voor de Verkiezingsuitgaven. Zowel de lijsttrekker als de Controlecommissie behandelen deze gegevens vertrouwelijk.

Wat de giften van 125 euro en meer betreft, moeten de volgende gegevens geregistreerd worden: de voor- en achternaam, het adres van de hoofdverblijfplaats en het bedrag van de gift.

Wat de sponsorbedragen van 125 euro en meer betreft, moeten de volgende gegevens geregistreerd worden: de naam, in voorkomend geval het ondernemingsnummer, de rechtsvorm, het adres van de zetel of hoofdverblijfplaats en het sponsorbedrag.

7.2.3. Elektronische aangifte

De aangiften worden digitaal ingediend met de elektronische procedure die het Agentschap Binnenlands Bestuur ter beschikking stelt [link].²⁹

Elke kandidaat ondertekent zijn aangifte van de verkiezingsuitgaven en desgevallend van de giften en/of sponsorbedragen van 125 euro en meer waarmee hij zijn verkiezingsuitgaven gefinancierd heeft, en vermeldt daarbij zijn voor- en achternaam en zijn hoofdverblijfplaats.

De lijsttrekker of zijn gemandateerde ondertekent de aangiften van de lijst en ondertekent mee de aangiften van elke kandidaat van de lijst. Op die aangiften worden de voor- en achternaam en de hoofdverblijfplaats van de lijsttrekker en, in voorkomend geval, van zijn gemandateerde, vermeld.

Er is geen officieel formulier waarmee de lijsttrekker een gemachtigde moet aanduiden die de verkiezingsuitgaven zal indienen. Er moet wel een schriftelijk of elektronisch bewijs van de machtiging zijn. De lijsttrekker moet de machtiging manueel of digitaal ondertekenen.

7.2.4. Publieke inzage in de aangiften

De aangiften van de verkiezingsuitgaven en de herkomst van de geldmiddelen worden vanaf de eenendertigste dag na de verkiezingen gedurende tien dagen ter inzage gelegd, zodat iedereen kan nagaan of elke lijst en elke kandidaat de regels inzake uitgaven voor verkiezingspropaganda en verboden propagandamiddelen heeft nageleefd. Op basis van deze gegevens kan iedereen een klacht indienen bij de procureur des Konings en kunnen kandidaten een bezwaar indienen bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen.³⁰

²⁸ Art. 197, § 1, eerste lid LPKD.

²⁹ Art. 2 BVR 1 december 2023 tot uitvoering van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, wat betreft de indiening van de aangiften van de verkiezingsuitgaven voor de lokale en provinciale verkiezingen.

³⁰ Art. 197, § 2, eerste lid LPKD.

De registraties van schenkers en sponsors die 125 euro of meer hebben geschonken/gesponsord worden niet ter inzage gelegd.

7.2.5. Bewaartermijn voor bewijsstukken

De lijsttrekker en de kandidaten bewaren de bewijsstukken met betrekking tot de aangiften die ze hebben ingediend gedurende twee jaar na de datum van de verkiezingen.

8. CONTROLE VAN DE VERKIEZINGSUITGAVEN EN SANCTIES

8.1. Verkiezingsuitgaven van de politieke partijen

8.1.1. *Verslag van de voorzitter van het verkiezingshoofdbureau*

Binnen zestig dagen na de datum van de verkiezingen maakt de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg een verslag over de aangiften van de politieke partijen waarvan de nationale zetel in hun rechtsgebied gevestigd is. Het verslag bevat de gegevens over de verkiezingsuitgaven van de politieke partijen en over de herkomst van de geldmiddelen die zij daarvoor hebben aangewend.

Het verslag wordt opgemaakt in vier exemplaren waarvan er twee worden bewaard op de rechtbank en twee bezorgd aan de voorzitter van de Controlecommissie.³¹ De Controlecommissie ontvangt ook de aangifteformulieren van de partijen en de bijlagen die desgevallend bijgevoegd zijn.

8.1.2. *Inzage in de verslagen*

Een exemplaar van het verslag wordt vanaf de 61e tot de 75e dag na de verkiezingen ter inzage gelegd op de griffie van de rechtbank van eerste aanleg. Iedereen heeft het recht om de verslagen in te kijken en opmerkingen over de verslagen te formuleren.

8.1.3. *Controle door de Vlaamse Controlecommissie voor de Verkiezingsuitgaven*

Na afloop van de inzagetermijn bezorgt de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg de twee laatste exemplaren van het verslag, desgevallend samen met de opmerkingen, naar de Vlaamse Controlecommissie voor onderzoek. Uiterlijk negentig dagen na ontvangst van alle verslagen doet de Controlecommissie uitspraak over de juistheid en de volledigheid van elk verslag.

Wanneer de Controlecommissie meent dat een partij de decretale regeling van de kiescampagnes overtreden heeft, vraagt ze uitleg aan de voorzitter van de betrokken politieke partij.³² Wanneer de Controlecommissie binnen tien dagen na de verzending van haar vraag om toelichting geen afdoend antwoord ontvangt, hoort de Controlecommissie de betrokken partijvoorzitter. De Controlecommissie roept de betrokkene op met een aangetekende brief. In de brief wordt melding gemaakt van plaats, dag en uur van de hoorzitting. In de brief wordt vermeld dat indien betrokkene niet aanwezig is, de Controlecommissie haar oordeel zal baseren op het verslag van de voorzitter van het hoofdbureau en op de regelmatig ingediende opmerkingen. De opgeroepen personen kunnen zich laten bijstaan door een derde persoon.

Uiterlijk 90 dagen na ontvangst van het verslag van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg van Brussel stelt de Controlecommissie een eindverslag op en legt ze desgevallend, met inachtneming van de rechten van de verdediging, een sanctie op.³³

Het verslag vermeldt:

- 1° het totaalbedrag van de verkiezingsuitgaven van elke partij;
- 2° elk gebruik van verboden campagnemiddelen en elke overschrijding van het uitgavenplafond dat aan de politieke partij toegerekend kan worden;

---

³¹ Art. 198 LPKD.

³² Art. 99, punt 6 Regl.VP.

³³ Art. 198/1 LPKD.

3° de sancties die de Controlecommissie aan de partijen oplegt (zie punt 8.1.4).

Het onderzoek van de Controlecommissie wordt afgesloten met de publicatie van haar eindverslag in de bijlagen van het Belgisch Staatsblad.

8.1.4. Sancties

Na ontvangst van opmerkingen die naar aanleiding van de inzage in een aangifte gemaakt is, of zodra duidelijk is dat er geen opmerkingen geformuleerd zijn, komt de Controlecommissie samen. De sancties die de Vlaamse Controlecommissie voor de Verkiezingsuitgaven kan opleggen, variëren naargelang de zwaarte van de overtreding.

8.1.4.1. Geen aangifte of laattijdige aangifte van de verkiezingsuitgaven³⁴

- Aan de politieke partijen die hun aangifte niet binnen de termijn van dertig dagen na de verkiezingen hebben ingediend, kan een administratieve boete opgelegd worden van 1000 euro per dag vertraging, met een maximum van 30.000 euro.
- De politieke partijen die op het ogenblik dat de Controlecommissie voor het eerst samenkomt hun verkiezingsuitgaven nog niet hebben aangegeven, worden door de Controlecommissie schriftelijk aangemaand om dat alsnog te doen. Als de Controlecommissie de aangifte niet ontvangt binnen een termijn van dertig dagen na de verzending van de aanmaning, verliest de politieke partij de aanvullende partijfinanciering waar ze krachtens het Reglement van het Vlaams Parlement recht op heeft, met ingang van de dag waarop die termijn verstreken is tot de ontvangst van de aangifte.

8.1.4.2. Onjuiste of onvolledige aangifte van de verkiezingsuitgaven³⁵

- De partijen die een onjuiste of onvolledige aangifte van hun verkiezingsuitgaven doen, worden door de Controlecommissie schriftelijk aangemaand om binnen 15 dagen de gegevens te corrigeren of aan te vullen.
- Als de Controlecommissie de gevraagde aanvulling of correctie niet ontvangt binnen vijftien dagen na de verzending van de aanmaning, kan een administratieve boete opgelegd worden van 1000 euro per dag bijkomende vertraging, met een maximum van 30.000 euro.
- Als de Controlecommissie de gevraagde aanvulling of correctie niet ontvangt binnen een termijn van 45 dagen na de verzending van de aanmaning, kan de partij haar aanvullende Vlaamse partijfinanciering verliezen met ingang van de dag waarop die termijn verstreken is tot de ontvangst van de gevraagde aanvulling of correctie.

8.1.4.3. Overschrijding van maximumbedrag³⁶

Als een partij het decretale uitgavenplafond van 340.000 euro of 372.000 euro overschrijdt, kan een administratieve geldboete opgelegd worden die gelijk is aan het bedrag van de overschrijding, met een minimum van 25.000 euro en een maximum dat overeenstemt met vier keer de maandelijks aanvullende Vlaamse partijfinanciering waar ze krachtens het Reglement van het Vlaams Parlement recht op heeft.

---

³⁴ Art. 198/2, §1 LPKD

³⁵ Art. 198/2, §2 LPKD

³⁶ Art. 198/2, §3 LPKD

8.1.4.4. Gebruik van verboden campagnemiddelen³⁷

Als een partij tijdens de sperperiode verboden campagnemiddelen gebruikt heeft, kan de Controlecommissie een waarschuwing uitspreken of een administratieve boete opleggen van 1000 euro tot 250.000 euro. In geval van herhaling wordt de administratieve boete verdubbeld.

8.2. Verkiezingsuitgaven van de kandidatenlijsten

De Raad voor Verkiezingsbetwistingen ziet erop toe dat de lijsten hun verkiezingsuitgaven tijdig aangeven en dat die aangifte volledig is.

De kandidaten kunnen bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen bezwaren indienen tegen de lijsttrekkers van andere lijsten op grond van gelijk welke schending van de regelgeving inzake de verkiezingsuitgaven.³⁸ De Raad voor Verkiezingsbetwistingen doet als administratief rechtscollege en met inachtneming van de rechten van de verdediging, uitspraak over de bezwaren en spreekt ingeval van effectieve schending van de regelgeving sancties uit.

8.2.1. *Straffen wegens het laattijdig of niet aangeven van de verkiezingsuitgaven door een lijst*³⁹

Als een lijst zijn verkiezingsuitgaven en de herkomst van de geldmiddelen niet indient binnen dertig dagen na de verkiezingen, kan een administratieve boete opgelegd worden van 100 euro per dag vertraging, met een maximum van 3000 euro.

Als een bezwaar ingediend wordt met betrekking tot een lijst die zijn verkiezingsuitgaven niet heeft aangegeven, maant de Raad voor Verkiezingsbetwistingen de betrokken lijst schriftelijk aan om de aangifte in te dienen. Als de lijst haar aangifte binnen vijftien dagen na de verzending van de aanmaning niet indient, kan een administratieve boete opgelegd worden van 1000 euro, vermeerderd met 1000 euro per volledige maand vertraging, te rekenen vanaf de zestiende dag na de verzending van de aanmaning.

8.2.2. *Onjuiste of onvolledige aangifte van de verkiezingsuitgaven*⁴⁰

De lijst die een onjuiste of onvolledige aangifte doet van haar uitgaven voor verkiezingspropaganda en de herkomst van de geldmiddelen, wordt door de Raad voor Verkiezingsbetwistingen schriftelijk aangemaand om de gegevens te corrigeren of aan te vullen.

Als de lijst de gevraagde aanvulling of correctie niet indient binnen vijftien dagen na de verzending van de aanmaning, kan ze gestraft worden met een administratieve boete van 100 euro per dag bijkomende vertraging, met een maximum van 3000 euro.

8.2.3. *Overschrijding van maximumbedrag*⁴¹

De lijst die zijn uitgavenplafond overschrijdt, kan gestraft worden met een administratieve boete die gelijk is aan het bedrag van de overschrijding, met een minimum van 2500 euro en een maximum van 25.000 euro.

---

³⁷ Art. 198/2, §4 LPKD.

³⁸ Art. 203, eerste lid, 2° LPKD.

³⁹ Art. 199, § 2 LPKD.

⁴⁰ Art. 199, § 3 LPKD.

⁴¹ Art. 199, § 4 LPKD.

8.2.4. *Gebruik van verboden campagnemiddelen*⁴²

Het gebruik van een verboden campagnemiddel (zie punt 5.1 en 5.2) en de schending van de reglementering van het aanbrengen van verkiezingsaffiches en de organisatie van gemotoriseerde optochten (zie punt 5.3) kunnen gestraft worden met een van de volgende sancties:

- een waarschuwing;
- een administratieve boete van 100 euro tot 25.000 euro. In geval van herhaling wordt de administratieve boete verdubbeld.

8.2.5. *Gewestelijke uitgaven door een lijst zonder een gemeenschappelijk volgnummer en een beschermde lijstnaam*⁴³

De lijst die niet beschikt over een gemeenschappelijk volgnummer en een beschermde lijstnaam en uitgaven verricht voor verkiezingspropaganda op gewestelijk vlak, wordt gestraft met een administratieve boete die gelijk is aan het bedrag van de desbetreffende uitgaven, met een minimum van 2500 euro en een maximum van 25.000 euro.

8.2.6. *Dubbele bestraffing van de lijsttrekker*

De administratieve geldboetes wegens schendingen door de lijst worden opgelegd aan de lijsttrekker van de betrokken lijst. Als de lijsttrekker verkozen is, kan daar bovenop een van de volgende sancties opgelegd worden⁴⁴:

- een waarschuwing;
- de inhouding van de presentiegelden ten belope van 5% gedurende een periode van minimum een maand en maximum twaalf maanden;
- de schorsing van de uitoefening van het mandaat gedurende een periode van minimum een maand en maximum zes maanden;
- de vervallenverklaring van het mandaat.

8.3. **Verkiezingsuitgaven van de kandidaten**

8.3.1. *Controle en bestraffing door de strafrechter*

De kandidaten die binnen de 30 dagen na de verkiezingen geen of een onvolledige aangifte indienen, en/of meer uitgaven verrichten voor hun kiescampagne dan toegelaten en/of verboden campagnemiddelen gebruiken, kunnen vervolgd worden door de procureur des Konings en gestraft worden door de strafrechter.

De vervolging gebeurt op initiatief van de procureur des Konings of op grond van een klacht ingediend door een persoon die van enig belang doet blijken. De termijn voor de uitoefening van het initiatiefrecht van de procureur des Konings en voor de indiening van klachten verstrijkt 120 dagen na de verkiezingen.⁴⁵

De procureur des Konings bezorgt binnen acht dagen na de indiening van een klacht over een van de bovenvermelde inbreuken een kopie aan de Raad voor Verkiezingsbetwistingen en aan de kandidaten tegen wie de klacht is ingediend en brengt de Raad voor Verkiezingsbetwistingen binnen dezelfde termijn op de hoogte van zijn beslissing om vervolging in te stellen.

---

⁴² Art. 199, § 5 LPKD.

⁴³ Art. 199, § 6 LPKD.

⁴⁴ Art. 199, § 9 LPKD.

⁴⁵ Art. 201, §§ 1 en 2 LPKD.

Wanneer de strafrechter iemand schuldig acht aan het overschrijden van het decretaal vastgelegd maximumbedrag of aan het gebruik van verboden campagnemiddelen, kan hij de betrokkene een gevangenisstraf van acht dagen tot een maand en/of een geldboete van vijftig euro tot vijfhonderd euro opleggen.⁴⁶

8.3.2. *Bijkomende sanctie voor verkozen kandidaten door de Raad voor Verkiezingsbetwistingen*

Naast een eventuele strafrechtelijke veroordeling kan de Raad voor Verkiezingsbetwistingen op grond van een schending van de reglementering van de kiescampagnes een extra sanctie opleggen aan verkozen kandidaten. Deze procedure staat los van een vervolging door de procureur des Konings. Alleen personen die zelf kandidaat zijn voor een verkiezing kunnen bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen een bezwaar indienen tegen een andere kandidaat.⁴⁷

De Raad voor Verkiezingsbetwistingen doet als administratief rechtscollege en met inachtneming van de rechten van de verdediging, uitspraak over de ingediende bezwaren. Ten aanzien van kandidaten heeft de Raad voor Verkiezingsbetwistingen geen initiatiefrecht; hij doet alleen een uitspraak op grond van een ingediend bezwaar. Bovendien legt de Raad voor Verkiezingsbetwistingen alleen sancties op aan een kandidaat als de indiener van het bezwaarschrift daar uitdrukkelijk om verzoekt.⁴⁸

Een verkozen kandidaat die meer uitgaven verricht voor zijn kiescampagne dan toegelaten en/of verboden campagnemiddelen gebruikt, kan door de Raad voor Verkiezingsbetwistingen gestraft worden met een van de volgende sancties⁴⁹:

- een waarschuwing;
- de inhouding van de presentiegelden ten belope van 5% gedurende een periode van minimum een maand en maximum twaalf maanden;
- de schorsing van de uitoefening van het mandaat gedurende een periode van minimum een maand en maximum zes maanden;
- de vervallenverklaring van het mandaat.

---

⁴⁶ Art. 199/1 LPKD.

⁴⁷ Art. 203, eerste lid, 2° LPKD.

⁴⁸ Zie o.a. Raad voor Verkiezingsbetwistingen, 7 januari 2019, nr. RVERKB/1819/0037, punt VII, A, 1: “De Raad stelt vast dat de verzoeker geen sancties vraagt voor de opgeworpen schendingen van de verkiezingsuitgaven. De Raad kan niet ultra petita optreden. De vraag om een sanctie moet uitdrukkelijk gevraagd worden.”

⁴⁹ Art. 199, § 8 LPKD.

9. FINANCIERING VAN KIESCAMPAGNES MET GIFTEN EN SPONSORING

9.1. Algemeen

De middelen waarmee kiescampagnes gefinancierd worden, kunnen ingedeeld worden in drie categorieën: de dotaties die partijen ontvangen (publieke partijfinanciering), de giften en sponsorgelden (private politieke financiering) en de eigen middelen van de kandidaten en de partijen.

Onder private politieke financiering wordt verstaan: de giften aan en de sponsoring van politieke partijen en hun componenten, kandidatenlijsten, verkiezingskandidaten en politieke mandatarissen. De reglementering van de private politieke financiering is een federale bevoegdheid. Particulieren en ondernemingen mogen jaarlijks maximaal 2000 euro respectievelijk schenken of sponsoren, met een maximum van 500 euro per begunstigde.⁵⁰

Terwijl de wet bepaalt hoeveel de partijen, de lijsten en de kandidaten jaarlijks aan giften en sponsorgelden mogen ontvangen, bepaalt het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet in welke mate die giften en sponsorgelden besteed mogen worden aan hun kiescampagne. De reglementering van de verkiezingsuitgaven behoort namelijk tot de bevoegdheid van de gewesten.

9.2. Verschil tussen een gift en sponsoring

9.2.1. Giften

Elke schenking van goederen of van een geldsom aan een politieke partij, een lijst of een kandidaat, zonder dat er enige vorm van tegenprestatie tegenover staat, wordt beschouwd als een politieke gift.

Worden eveneens beschouwd als een gift⁵¹:

- de prestaties die kosteloos of onder de reële kostprijs verleend worden;
- de terbeschikkinggestelde kredietlijnen die niet moeten worden terugbetaald;
- de prestaties die door een politieke partij, een lijst of een kandidaat kennelijk boven de marktprijs zijn aangerekend.

Worden niet beschouwd als een gift⁵²:

- de afdrachten van mandatarissen aan een politieke partij, in welke vorm ook;
- de financiering van kandidaten door een politieke partij, een component van een politieke partij of een lijst;
- de financiering van lijsten door een politieke partij of een component van een politieke partij.

Alleen natuurlijke personen mogen politieke giften doen.

Ondernemingen mogen geen giften doen aan politieke partijen, lijsten en kandidaten, maar hen wel sponsoren (punt 6.2.2.).

---

⁵⁰ Zie o.a. art. 11 Wet 19 mei 1994 tot regeling van de verkiezingscampagne en tot beperking en aangifte van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezingen van het Vlaams Parlement, het Waals Parlement, het Brussels Hoofdstedelijk Parlement en het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap, alsmede tot vaststelling van de toetsingsnorm inzake officiële mededelingen van de overheid.

⁵¹ Art. 195, § 2, eerste lid LPKD.

⁵² Art. 195, § 2, tweede lid LPKD.

Giften van natuurlijke personen die feitelijk optreden als tussenpersonen van rechtspersonen of feitelijke verenigingen zijn verboden.

9.2.2. *Sponsoring*

Bij sponsoring vindt eveneens een transactie van goederen of een geldsom ten gunste van een partij, een lijst of een kandidaat plaats, maar tegenover die transactie staat wel een tegenprestatie, met name publiciteit voor de sponsor.

Het gesponsorde bedrag moet steeds marktconform zijn, met andere woorden overeenstemmen met de prijs die een handelaar in het commerciële circuit zou betalen voor een vergelijkbare prestatie. Als het gesponsorde bedrag hoger is dan de marktprijs moet het bedrag dat de marktprijs overschrijdt beschouwd worden als een verboden gift.

Het recht om te sponsoren is voorbehouden aan ondernemingen. Met een onderneming wordt elke natuurlijke persoon of rechtspersoon bedoeld die op duurzame wijze een economisch doel nastreeft.⁵³ Ook zelfstandigen waarvan het bedrijf of de winkel geen rechtspersoonlijkheid heeft, worden beschouwd als ondernemingen en mogen uit hoofde van hun bedrijfsactiviteit sponsoren.

9.3. **Maximumbedragen**

De partijen, de lijsten en de kandidaten mogen hun kiescampagne financieren met giften en sponsoring die per schenker of sponsor maximum 500 euro of de tegenwaarde ervan mag bedragen.⁵⁴

Een natuurlijke persoon en een sponsor mogen gespreid over verschillende begunstigen maximaal 2000 euro schenken of sponsoren ter financiering van een kiescampagne.⁵⁵

9.4. **Aangifte- en controleprocedure**

Aangifte van giften en sponsoring vanaf 125 euro

De politieke partijen, de lijsten en de kandidaten die in hun aangifte van de herkomst van de geldmiddelen giften vermelden, registreren de identiteit van de natuurlijke personen die giften van 125 euro en meer hebben gedaan ter financiering van de uitgaven voor verkiezingspropaganda.⁵⁶

De politieke partijen en de lijsten en de kandidaten die in hun aangifte van de herkomst van de geldmiddelen sponsoring vermelden, registreren de identiteit van de ondernemingen, de feitelijke verenigingen en de rechtspersonen die hen ter financiering van de uitgaven voor verkiezingspropaganda gesponsord hebben voor een bedrag van 125 euro en meer.⁵⁷

De registratie van de giften en de sponsoring wordt binnen dertig dagen na de datum van de verkiezingen rechtstreeks meegedeeld aan de Controlecommissie Verkiezingsuitgaven. De registraties van de giften worden vertrouwelijk behandeld.

⁵³ Art. 195/1, §2, tweede lid LPKD.

⁵⁴ Art. 195, §4 en art. 195/1, §1LPKD.

⁵⁵ Art. 195, §4 en art. 195/1, §1LPKD.

⁵⁶ Art. 196, §1, tweede lid en art. 197, §1, tweede LPKD.

⁵⁷ Art. 196, §1, derde lid en art. 197, §1, derde lid LPKD.

Controle

De Controlecommissie controleert de registraties van de giften en de sponsoring van de politieke partijen, de lijsten en de kandidaten.⁵⁸

9.5. Sancties

9.5.1. Onregelmatige financiering van kiescampagnes met giften en sponsoring door partijen

Als de Vlaamse Controlecommissie voor de Verkiezingsuitgaven vaststelt dat een politieke partij haar kiescampagne gefinancierd heeft met meer giften en/of sponsoring dan toegelaten, kan ze aan de betrokken partij een administratieve boete opleggen ten belope van het dubbele van de overschrijding van het toegelaten giften- of sponsorbedrag.⁵⁹

Voorbeelden:

- een partij financiert haar kiescampagne met een gift van 500 euro, geschonken door een rechtspersoon: een rechtspersoon mag geen giften doen, het toegelaten bedrag (0 euro) wordt dus met 500 euro overschreden; de boete bedraagt bijgevolg 2×500 euro = 1000 euro;
- een partij financiert haar kiescampagne met een gift van 800 euro (geschonken door een natuurlijke persoon): een partij mag per schenker maximaal 500 euro ontvangen ter financiering van zijn kiescampagne, het toegelaten bedrag wordt dus met 300 euro overschreden; de boete bedraagt bijgevolg 2×300 euro = 600 euro.

9.5.2. Onregelmatige financiering van kiescampagnes met giften en sponsoring door lijsten of kandidaten

Als de Vlaamse Controlecommissie voor de Verkiezingsuitgaven vaststelt dat een lijst of een kandidaat zijn kiescampagne gefinancierd heeft met meer giften en/of sponsoring dan toegelaten, beslist ze om al dan niet een klacht neer te leggen bij de procureur des Konings.⁶⁰ Ook iedereen die kan bewijzen dat hij/zij daar enig belang bij heeft, kan tot de 120e dag na de verkiezingen bij de procureur des Konings een klacht indienen op grond van de overfinanciering van de kiescampagne van een kandidaat of een lijst met giften en/of sponsoring.⁶¹ Binnen 8 dagen na de indiening van een dergelijke klacht zendt de procureur des Konings een kopie van de klacht aan de Vlaamse Controlecommissie voor de Verkiezingsuitgaven, desgevallend samen met zijn beslissing om vervolging in te stellen.⁶²

De strafrechter kan eenieder die de giften- of sponsorregeling schendt, straffen met een boete van 26 tot 100.000 euro.⁶³

---

⁵⁸ Art. 200, §1 LPKD.

⁵⁹ Art. 200, §2 LPKD.

⁶⁰ Art. 200, §3 LPKD.

⁶¹ Art. 201 LPKD.

⁶² Art. 201, §3, tweede en derde lid LPKD.

⁶³ Art. 200, §4 LPKD. Met ingang van 1 januari 2017 wordt het bedrag van strafrechtelijke geldboeten verhoogd met zeventig opdecimen (= vermenigvuldiging met 8). Zie art. 1 Wet 5 maart 1952 betreffende de opdécimes op de strafrechtelijke geldboeten.

BIJLAGEN

I. RECHT OP EXEMPLAAR VAN DE KIEZERSLIJSTEN (ARTIKEL 20 LPKD)

De personen die een lijst voordragen voor de districtsraads-, gemeenteraads- of provincieraadsverkiezingen evenals de voorgedragen kandidaten zelf hebben recht op de kiezerslijst van het stadsdistrict, de gemeente of het provinciedistrict waar ze een lijst voordragen of zelf voorgedragen worden. De kiezerslijst moet schriftelijk gevraagd worden aan de burgemeester.

De gemeente (of voor de districtsraadsverkiezingen: het district) stelt de kiezerslijst digitaal ter beschikking. De personen die een lijst voordragen, ontvangen de kiezerslijst gratis, de kandidaten tegen betaling van de kostprijs. Andere personen hebben geen recht op de kiezerslijsten.

De personen die een kiezerslijst ter beschikking hebben, mogen die lijst alleen gebruiken voor acties met papieren verkiezingspropaganda en alleen in de periode die valt tussen de datum van de terbeschikkingstelling van de lijst en de datum van de verkiezing.

Als de aanvrager van de kandidatenlijst wordt geschrapt, mag hij van de kiezerslijst geen gebruik meer maken, ook niet voor verkiezingsdoeleinden.

Aanvraag

Lijsttrekkers en kandidaten kunnen in principe tot op de dag van de verkiezingen de kiezerslijsten aanvragen. Ze doen dat met een schriftelijk verzoek aan de burgemeester via onderstaande formulieren:

- voor de indiener van een kandidatenlijst voor de gemeente- of provincieraadsverkiezingen: <https://www.vlaanderen.be/vlaanderen-kiest/formulieren/a00a-verzoek-kiezerslijst-indiener>
- voor een kandidaat voor de gemeente- of provincieraadsverkiezingen: <https://www.vlaanderen.be/vlaanderen-kiest/formulieren/a00b-verzoek-kiezerslijst-kandidaat>
- voor de indiener van een kandidatenlijst voor de stadsdistricts-, gemeente- of provincieraadsverkiezingen: <https://www.vlaanderen.be/vlaanderen-kiest/formulieren/a00a-verzoek-kiezerslijst-indiener>
- voor een kandidaat voor de stadsdistrictsverkiezingen: <https://www.vlaanderen.be/vlaanderen-kiest/formulieren/d00b-verzoek-kiezerslijst-kandidaat>

Kosten

De personen die zich schriftelijk ertoe verbinden een kandidatenlijst voor te dragen voor de verkiezingen in de gemeente of voor de verkiezingen in het kiesdistrict waarin de gemeente ligt, krijgen de kiezerslijst gratis ter beschikking. De gemeente kan bijvoorbeeld met een code toegang verlenen tot een webtoepassing. Als de gemeente de kiezerslijst op een digitale gegevensdrager geeft, krijgen deze personen 1 gratis exemplaar.

Iedere persoon die als kandidaat voorkomt op een ingediende voordrachtsakte, kan tegen betaling van de kostprijs een kiezerslijst ontvangen.

Ontvangst

De kiezerslijsten worden alleen op digitale wijze ter beschikking gesteld.

Ze zijn beschikbaar vanaf 26 augustus 2024. Lijsttrekkers kunnen de lijsten niet vóór die datum ontvangen. Kandidaten kunnen de kiezerslijst niet vóór 16 september 2024 ontvangen omdat de voorzitters van de hoofdbureaus de kandidatenlijsten pas op zaterdag 14 september 2024 ontvangen.

Vernietiging kiezerslijsten

Kiezerslijsten mogen na 13 oktober 2024 niet meer gebruikt worden.

II. VOEREN VAN VERKIEZINGSCAMPAGNES EN PRIVACY: Q&A

(bron: www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/verkiezingen)

Politieke partijen en verkiezingskandidaten moeten rekening houden met de privacywetgeving als ze persoonsgegevens verwerken voor het sturen van verkiezingspropaganda. Afhankelijk van de herkomst van de persoonsgegevens die worden gebruikt en het medium waarmee de electorale boodschap wordt verspreid, gelden bijkomende wettelijke waarborgen.

Ik wil gepersonaliseerde verkiezingspropaganda versturen. Mag ik daarvoor gebruik maken van de gegevens uit een bestaande databank die niet specifiek voor politieke doeleinden werd samengesteld?

Neen. Politieke partijen en verkiezingskandidaten kunnen in de verleiding komen om bestaande (openbare en private) databanken te gebruiken om gepersonaliseerde verkiezingspost te versturen. Voorbeelden van die bestaande databanken zijn onder meer:

- de registers van de burgerlijke stand;
- ledenlijsten van verenigingen;
- het Rijksregister.

Die databanken gebruiken, is niet toegelaten omdat ze niet samengesteld zijn met het oog op verkiezingen. Persoonsgegevens mogen slechts verwerkt worden voor duidelijk omschreven en wettige doeleinden. De persoonsgegevens mogen niet worden gebruikt op een manier die onverenigbaar is met die doeleinden.

Mag ik als politicus gebruik maken van huwelijks- en geboorteberichten in de (lokale) media?

Neen, het gebruik van een dergelijke openbare bron is niet toegelaten voor verkiezingspropaganda. De mensen maken deze gegevens immers openbaar met een welbepaalde bedoeling. Die bedoeling is uiteraard nooit verkiezingspropaganda of politieke propaganda.

Mag ik mijn kiespubliek e-mails sturen?

E-mails hebben een bijzonder indringend karakter voor de betrokkene (de kiezer). Daarom besluit de Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA) dat, in dit geval, de belangen, fundamentele rechten en vrijheden van de betrokkene zwaarder doorwegen dan het gerechtvaardigde belang van de verantwoordelijke voor de verwerking (de politieke partij of een individuele politicus). De GBA oordeelt dat elektronische berichten enkel verstuurd kunnen worden als de betrokkene er vooraf toestemming voor heeft gegeven.

Mag ik als politicus op basis van de elektronisch bewaarde kiezerslijsten een zoekprogramma gebruiken om alle leden van een bepaalde (im)migrantengemeenschap te identificeren?

Neen, de wet beschouwt dit als een verwerking van gevoelige gegevens, die verboden is.

Mag ik als politicus gebruik maken van gegevens die werden bekomen in de uitoefening van een eerder mandaat als schepen?

Neen, dergelijke gegevens mogen niet opnieuw gebruikt worden voor de organisatie van een kiescampagne. Het gaat dan om oneigenlijk gebruik van informatie die men rechtmatig verkregen heeft bij het uitoefenen van een schepenambt. Bovendien verstoort dergelijk gebruik van gegevens de gelijkheid tussen de politieke partijen en de gelijkheid tussen de kandidaten. De wetgeving beoogt alle kandidaten op een gelijke voet te behandelen door hen toegang te geven tot dezelfde gegevens, namelijk die van de kiezerslijsten.

Wanneer de betrokkene echter zijn toestemming heeft gegeven of wanneer de verwerking gebaseerd is op een wettelijke bepaling, heeft de verwerkingsverantwoordelijke wel de mogelijkheid de persoonsgegevens verder te verwerken voor andere doeleinden. In ieder geval dient de betrokkene hierover geïnformeerd te worden.

Wanneer mag ik als politicus gebruik maken van personenlijsten uit het bevolkingsregister?

Politieke partijen kunnen de personenlijsten uit het bevolkingsregister gebruiken als een rechtmatige gegevensbron voor politieke propaganda. Dit kan enkel op schriftelijke aanvraag en met vermelding van het doel waarvoor ze gevraagd worden.

De gegevens mogen enkel gebruikt worden voor verkiezingsdoeleinden:

- tijdens de zes maanden die voorafgaan aan de datum van een gewone verkiezing;
- tijdens de veertig dagen die voorafgaan aan de datum van een buitengewone verkiezing.

Voor iedere aanvrager van lijsten moet een getuigschrift van de betrokken politieke formatie geëist worden. Uit dat getuigschrift moet blijken dat de formatie kandidaten zal voordragen in de kiesomschrijving waarin de gemeente zich bevindt.

Personenlijsten uit het bevolkingsregister mogen niet verder gebruikt worden na de verkiezingsdatum.

Mag ik als politicus gebruik maken van contactgegevens uit een openbare bron (bv. blogs of sociale mediafora op het internet) voor verkiezingsdoeleinden?

Neen, het is onverenigbaar met de initiële gegevensverwerking indien politieke partijen of kandidaten zich wenden tot een openbare bron en op die wijze elektronische contactgegevens verzamelen die zij op hun beurt gebruiken voor electorale doeleinden. De verzameling van e-mailadressen en het gebruik ervan voor “one to one” marketingdoeleinden buiten het medeweten van het individu om, vormt een voorbeeld van gebruik van persoonsgegevens welke indruist tegen de belangen of de grondrechten en de fundamentele vrijheden van het individu. Dergelijke verzameling kan enkel indien de betrokkene zijn voorafgaande toestemming heeft verleend tot de verwerking van zijn persoonsgegevens met dit doel of indien dit een wettelijke basis heeft.

Mag ik als politicus gebruik maken van "gevoelige" persoonsgegevens voor verkiezingsdoeleinden?

Voor doeleinden van politieke propaganda kunnen de "gevoelige gegevens" uit artikel 9 van de AVG van belang zijn. Dit zijn onder andere persoonsgegevens waaruit blijken:

- ras of etnische afkomst;
- politieke opvattingen;
- religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen;
- het lidmaatschap van een vakbond.

De verwerking van deze gevoelige persoonsgegevens is principieel verboden tenzij:

- de betrokkene uitdrukkelijk heeft ingestemd met een dergelijke verwerking;
- de betrokkene de persoonsgegevens zelf openbaar heeft gemaakt;
- de verwerking noodzakelijk is om redenen van zwaarwegend algemeen belang;
- wanneer de verwerking wordt verricht door een stichting, een vereniging of een andere instantie zonder winstoogmerk die op politiek, levensbeschouwelijk, godsdienstig of vakbondsgebied werkzaam is;
  - in het kader van haar gerechtvaardigde activiteiten en met passende waarborgen;
  - mits de verwerking uitsluitend betrekking heeft op de leden of de voormalige leden van de instantie of op personen die in verband met haar doeleinden regelmatig contacten met haar onderhouden;
  - en de persoonsgegevens niet zonder de toestemming van de betrokkenen buiten die instantie worden verstrekt.

Dit betekent concreet dat een politieke partij de gegevens van haar eigen (gewezen) leden en sympathisanten mag verwerken, hoewel daaruit hun politieke opvattingen blijkt. De eigen ledenlijsten mogen dus gebruikt worden voor verkiezingsdoeleinden, ook zonder de uitdrukkelijke toestemming van de betrokkenen. Deze verwerking kan immers beschouwd worden als behorend tot hun normale verwachtingen en in functie van hun lidmaatschap (deze verwerking is met andere woorden verenigbaar).

De gevoelige gegevens mogen buiten de instantie niet worden doorgegeven zonder de toestemming van de betrokkene. Zo kunnen de gegevens in verband met het lidmaatschap van een vakvereniging niet worden overgemaakt voor politieke propagandadoelen, zelfs als de instantie verwant is met een bepaalde politieke partij, tenzij de instantie die de verwerking wil uitvoeren uitdrukkelijke toestemming heeft van de betrokkene.

III. Lokaal en provinciaal kiesdecreet (uittreksel)

Deel 4. Na de verkiezingsdag

Titel 1 Verkiezingsuitgaven

HOOFDSTUK 1 BEPERKING EN CONTROLE VAN DE VERKIEZINGSUITGAVEN

Afdeling 1 Uitgaven voor propaganda op gewestelijk vlak

Artikel 190. De uitgaven voor verkiezingspropaganda op gewestelijk vlak van de politieke partijen die een gemeenschappelijk volgnummer en een beschermde lijstnaam hebben verkregen met toepassing van titel 13 van deel 2, mogen in totaal niet meer dan 372.000 euro bedragen.

Voor de politieke partijen die voldoen aan de voorwaarden, vermeld in het eerste lid, maar die minder dan vijftig lijsten onder hun gemeenschappelijk volgnummer en beschermde lijstnaam voordragen, wordt het bedrag, vermeld in het eerste lid, verminderd tot 340.000 euro.

De bedragen, vermeld in het eerste en tweede lid, kunnen door de Vlaamse Regering geïndexeerd worden.

De politieke partijen kunnen campagne voeren met een of meer kandidaten.

Afdeling 2 Uitgaven voor propaganda op lokaal vlak

Artikel 191. § 1. Het totaal van de uitgaven voor de verkiezingspropaganda van de lijsten mag voor de gemeenteraadsverkiezingen, stadsdistrictsraadsverkiezingen en provincieraadsverkiezingen per lijst niet meer bedragen dan per schijf:

1° tot 1000 op de kiezerslijst ingeschreven kiezers: 2,70 euro per ingeschreven kiezer;

2° van 1001 tot 5000 op de kiezerslijst ingeschreven kiezers: 1,10 euro per ingeschreven kiezer;

3° van 5001 tot 10.000 op de kiezerslijst ingeschreven kiezers: 0,80 euro per ingeschreven kiezer;

4° van 10.001 tot 20.000 op de kiezerslijst ingeschreven kiezers: 1,00 euro per ingeschreven kiezer;

5° van 20.001 tot 40.000 op de kiezerslijst ingeschreven kiezers: 1,10 euro per ingeschreven kiezer;

6° van 40.001 tot 80.000 op de kiezerslijst ingeschreven kiezers: 1,20 euro per ingeschreven kiezer;

7° vanaf 80.001 op de kiezerslijst ingeschreven kiezers: 0,14 euro per ingeschreven kiezer.

De bedragen, vermeld in het eerste lid, kunnen door de Vlaamse Regering geïndexeerd worden.

§ 2. Het totaal van de uitgaven voor de verkiezingspropaganda van individuele kandidaten mag voor gemeenteraadsverkiezingen, stadsdistrictsraadsverkiezingen en provincieraadsverkiezingen per kandidaat niet meer bedragen dan per schijf:

1° tot 50.000 op de kiezerslijst ingeschreven kiezers: 0,080 euro per ingeschreven kiezer, met een minimum van 1250 euro per kandidaat;

2° van 50.001 tot 100.000 op de kiezerslijst ingeschreven kiezers: 0,030 euro per ingeschreven kiezer;

3° vanaf 100.001 op de kiezerslijst ingeschreven kiezers: 0,015 euro per ingeschreven kiezer.

De bedragen, vermeld in het eerste lid, kunnen door de Vlaamse Regering geïndexeerd worden.

§ 3. Als een kandidaat op verschillende lijsten tegelijk kandideert, mogen de maximumbedragen, vermeld in paragraaf 2, niet samengeteld worden. Alleen het hoogste maximumbedrag wordt in aanmerking genomen.

Met behoud van de toepassing van het eerste lid mag een kandidaat die tegelijk op een provinciële lijst en op een of twee andere lijsten kandideert, twee van de maximumbedragen, vermeld in paragraaf 2, waaronder dat voor de provincieraadsverkiezingen, samentellen, als hij zich voor die laatste verkiezingen kandidaat stelt in een provinciedistrict waartoe de gemeente waar hij in het bevolkingsregister is ingeschreven, niet behoort.

§ 4. Het aantal op de kiezerslijst ingeschreven kiezers, vermeld in paragraaf 1 en paragraaf 2, wordt vastgesteld op basis van een extractie uit het Rijksregister van de natuurlijke personen, dat de personen vermeldt die op 1 mei van het jaar waarin de gewone vernieuwing van de gemeenteraden plaatsheeft, voldoen aan de kiesvoorwaarden, vermeld in artikel 8, 1° en 3°, en die op de dag van de verkiezing voldoen aan de kiesvoorwaarden, vermeld in artikel 8, 2° en 4°. De voormelde extractie vermeldt ook de niet-Belgische personen die op 1 mei van het jaar van de verkiezingen in de hoedanigheid van kiezer erkend zijn conform artikel 12 en 14. De federale overheidsdienst die bevoegd is voor het Rijksregister van de natuurlijke personen, voert de voormelde extractie uit op verzoek van de Vlaamse Regering en bezorgt aan de Vlaamse Regering de aantallen kiezers per gemeente en, in voorkomend geval, per stadsdistrict.

Artikel 192. Uiterlijk de tiende dag voor het begin van de sperperiode deelt de Vlaamse Regering de maximumbedragen mee die werden berekend overeenkomstig de bepaling van artikel 191, en die mogen worden

uitgegeven door de lijsten en de kandidaten voor de verkiezingen van de raden.

Afdeling 3 Uitgaven voor verkiezingspropaganda

Artikel 193. § 1. Uitgaven voor verkiezingspropaganda zijn alle uitgaven en financiële verbintenissen voor mondelinge, schriftelijke, auditieve en visuele boodschappen die verricht worden tijdens de sperperiode en erop gericht zijn het resultaat van een politieke partij, een lijst en de kandidaten ervan gunstig te beïnvloeden.

§ 2. Als uitgaven voor de verkiezingspropaganda als vermeld in paragraaf 1, worden ook de uitgaven beschouwd die gedaan worden door derden voor politieke partijen, lijsten of kandidaten, tenzij die politieke partijen, lijsten of kandidaten de derden onmiddellijk na de kennisgeving van de door hen gevoerde campagne, ertoe aanmanen de campagne te staken. De politieke partijen bewaren het bewijs van die aanmaning en, in voorkomend geval, het akkoord van de derden tot staking gedurende vijf jaar na de datum van de verkiezingen. De lijsttrekkers en kandidaten bewaren het bewijs van die aanmaning en, in voorkomend geval, het akkoord van de derden tot staking gedurende twee jaar na de datum van de verkiezingen.

§ 3. Als uitgaven voor verkiezingspropaganda worden niet beschouwd:

1° het verlenen van persoonlijke, niet-bezoldigde diensten, alsook het gebruik van een persoonlijk voertuig;

2° de publicatie in een dagblad of tijdschrift van redactionele artikelen, op voorwaarde dat die publicatie op dezelfde wijze en volgens dezelfde regels geschiedt als buiten de sperperiode, zonder betaling, vergoeding of belofte van betaling of vergoeding. Bovendien mag het niet gaan om een dagblad of tijdschrift dat speciaal wordt uitgegeven ten behoeve van of met het oog op de verkiezingen en moet de verspreiding en de frequentie van de publicatie dezelfde zijn als buiten de sperperiode;

3° de uitzending op radio of televisie van programma's met berichten of commentaren, op voorwaarde dat die uitzendingen op dezelfde wijze en volgens dezelfde regels geschieden als buiten de sperperiode, zonder betaling, vergoeding of belofte van betaling of vergoeding;

4° de uitzending of een reeks van uitzendingen op radio of televisie van verkiezingsprogramma's, op voorwaarde dat vertegenwoordigers van de politieke partijen aan die uitzendingen kunnen deelnemen;

5° de kostprijs van periodieke manifestaties, op voorwaarde dat:

a) ze niet uitsluitend voor verkiezingsdoeleinden worden georganiseerd;

b) het om geregelde en telkens terugkerende manifestaties gaat die altijd op dezelfde wijze worden georganiseerd. De periodiciteit ervan wordt beoordeeld hetzij aan de hand van een referentieperiode van twee jaar voor de periode, vermeld in paragraaf 1, waarin de manifestatie in kwestie jaarlijks eenmaal moet hebben plaatsgevonden, hetzij aan de hand van een referentieperiode van vier jaar voor de periode, vermeld in paragraaf 1, waarin de manifestatie in kwestie tweejaarlijks ten minste eenmaal moet hebben plaatsgevonden. Als de uitgaven voor reclame en uitnodigingen in vergelijking met het gewone verloop van een dergelijke manifestatie evenwel uitzonderlijk blijken te zijn, moeten ze bij wijze van uitzondering wel als verkiezingsuitgave aangerekend worden;

6° de kostprijs van niet-periodieke manifestaties die voor verkiezingsdoeleinden worden georganiseerd en waarvoor een deelnameprijs wordt aangerekend, als de uitgaven worden gedekt door de inkomsten, met uitzondering van de inkomsten uit sponsoring, en als het niet om uitgaven voor reclame en uitnodigingen gaat. Als de inkomsten de uitgaven niet dekken, moet het verschil als een verkiezingsuitgave worden aangerekend;

7° de uitgaven die tijdens de sperperiode worden verricht in het kader van een normale partijwerking op nationaal of lokaal niveau, meer bepaald voor de organisatie van congressen en partijbijeenkomsten. Als de uitgaven voor reclame en uitnodigingen in vergelijking met het gewone verloop van een dergelijke manifestatie evenwel uitzonderlijk blijken te zijn, moeten ze bij wijze van uitzondering wel als verkiezingsuitgave worden aangerekend;

§ 4. De uitgaven en financiële verbintenissen voor goederen, leveringen en diensten die onder de toepassing van paragraaf 1 vallen, moeten tegen de geldende marktprijzen worden verrekend.

Afdeling 4 Verboden of gereguleerde propagandamiddelen

Artikel 194. Tijdens de sperperiode mogen de politieke partijen, de lijsten en de kandidaten, alsook derden die propaganda voor politieke partijen, lijsten of kandidaten willen maken:

1° geen geschenken of gadgets verkopen of verspreiden;

2° geen commerciële telefooncampagnes voeren.

Voor dezelfde periode bepaalt de Vlaamse Regering de algemene regels voor het aanbrengen van verkiezingsaffiches en de organisatie van gemotoriseerde optochten.

*Afdeling 5 Financiering van de uitgaven voor verkiezingspropaganda met giften en sponsoring*Onderafdeling 1 De giften

Artikel 195. § 1. De partijen, de lijsten en de kandidaten die deelnemen aan de lokale of provinciale verkiezingen mogen hun verkiezingspropaganda financieren met giften binnen de hierna bepaalde grenzen.

§ 2. Worden ook als gift beschouwd:

- de prestaties die kosteloos of onder de reële kostprijs verleend worden;
- de terbeschikkinggestelde kredietlijnen die niet moeten worden terugbetaald;
- de prestaties die door een politieke partij, een lijst of een kandidaat kennelijk boven de marktprijs zijn aangerekend.

Worden niet als gift beschouwd:

- de afdrachten van mandatarissen aan een politieke partij, in welke vorm ook;
- de financiering van kandidaten door een politieke partij, een component van een politieke partij of een lijst;
- de financiering van lijsten door een politieke partij of een component van een politieke partij.

§ 3. Alleen natuurlijke personen mogen giften doen. Giften van rechtspersonen of feitelijke verenigingen evenals giften van natuurlijke personen die feitelijk optreden als tussenpersonen van rechtspersonen of feitelijke verenigingen zijn verboden.

§ 4. De partijen, de lijsten en de kandidaten mogen hun verkiezingspropaganda financieren met giften die per schenker maximum 500 euro of de tegenwaarde ervan bedragen. Gespreid over verschillende begunstigden mag een natuurlijke persoon in totaal maximum 2000 euro of de tegenwaarde daarvan schenken ter financiering van verkiezingspropaganda.

Onderafdeling 2 Sponsoring

Artikel 195/1. § 1. De partijen, de lijsten en de kandidaten die deelnemen aan de lokale of provinciale verkiezingen mogen zich voor de financiering van hun verkiezingspropaganda laten sponsoren door ondernemingen, feitelijke verenigingen en rechtspersonen binnen de volgende grenzen:

- de partijen, de lijsten en de kandidaten mogen per sponsor maximum 500 euro of de tegenwaarde ervan ontvangen;
- een sponsor mag gespreid over verschillende begunstigden in totaal maximum 2000 euro of de tegenwaarde daarvan besteden aan sponsoring.

§ 2. Onder sponsoring wordt verstaan het volgens de geldende marktprijzen ter beschikking stellen van gelden of producten in ruil voor publiciteit.

Een onderneming zoals bedoeld in het eerste lid is elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die op duurzame wijze een economisch doel nastreeft, alsmede zijn verenigingen.

Onderafdeling 3 Elektronische betaling

Artikel 195/2. Giften en sponsorbedragen van 125 euro en meer worden elektronisch overgemaakt met een overschrijving, een lopende betalingsopdracht of een bank- of kredietkaart.

*Afdeling 6 De aangifte van de uitgaven voor verkiezingspropaganda, de herkomst van de geldmiddelen en de registratie van de schenkers en de sponsors*Onderafdeling 1 Aangiften van de politieke partijen

Artikel 196. §1. De politieke partijen die een gemeenschappelijk volgnummer en een beschermde lijstnaam hebben verkregen met toepassing van deel 2, titel 13, geven binnen dertig dagen na de verkiezingen hun uitgaven voor verkiezingspropaganda en de herkomst van hun geldmiddelen aan bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg van het rechtsgebied waarin de nationale zetel van de partij gevestigd is.

De politieke partijen die bij de herkomst van de geldmiddelen giften vermelden, registreren de voor- en achternaam, het adres van de hoofdverblijfplaats en de gift van de natuurlijke personen die giften van 125 euro en meer hebben gedaan om de uitgaven voor verkiezingspropaganda te financieren. De voormelde gegevens worden vertrouwelijk behandeld en binnen dertig dagen na de datum van de verkiezingen meegedeeld aan de Controlecommissie Verkiezingsuitgaven.

De politieke partijen die bij de herkomst van de geldmiddelen sponsoring vermelden, registreren de naam, in voorkomend geval het ondernemingsnummer, de rechtsvorm, het adres van de zetel of hoofdverblijfplaats en het bedrag van de sponsoring van de ondernemingen, de feitelijke verenigingen en de rechtspersonen die de uitgaven

voor verkiezingspropaganda gesponsord hebben voor een bedrag van 125 euro en meer. De voormelde gegevens worden vertrouwelijk behandeld en binnen dertig dagen na de datum van de verkiezingen meegedeeld aan de Controlecommissie Verkiezingsuitgaven.

De meldingen, vermeld in het eerste tot en met het derde lid, worden ondertekend door de persoon die de politieke partij daarvoor mandateert. Die persoon vermeldt daarbij zijn voor- en achternaam.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt de wijze waarop de meldingen, vermeld in paragraaf 1, worden ingediend.

§3. De politieke partijen bewaren de bewijsstukken betreffende hun verkiezingsuitgaven en de herkomst van de geldmiddelen gedurende vijf jaar na de datum van de verkiezingen.

Onderafdeling 2 Aangiften van de lijsten en de kandidaten

Artikel 197. §1. De lijsttrekker geeft binnen dertig dagen na de verkiezingen de uitgaven voor verkiezingspropaganda en de herkomst van de geldmiddelen van de lijst en van elke kandidaat van de lijst aan bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen.

De lijsttrekker die bij de herkomst van de geldmiddelen giften vermeldt, registreert de voor- en achternaam, het adres van de hoofdverblijfplaats en de gift van de natuurlijke personen die giften van 125 euro en meer hebben gedaan om de uitgaven voor verkiezingspropaganda van de lijst of van de kandidaat te financieren. De lijsttrekker behandelt de voormelde gegevens vertrouwelijk en deelt ze binnen dertig dagen na de datum van de verkiezingen mee aan de Controlecommissie Verkiezingsuitgaven.

De lijsttrekker die bij de herkomst van de geldmiddelen sponsoring vermeldt, registreert de naam, in voorkomend geval het ondernemingsnummer, de rechtsvorm, het adres van de zetel of hoofdverblijfplaats en het bedrag van de sponsoring van de ondernemingen, de feitelijke verenigingen en de rechtspersonen die de uitgaven voor verkiezingspropaganda van de lijst of van de kandidaat gesponsord hebben voor een bedrag van 125 euro en meer. De lijsttrekker behandelt de voormelde gegevens vertrouwelijk en deelt ze binnen dertig dagen na de datum van de verkiezingen mee aan de Controlecommissie Verkiezingsuitgaven.

De lijsttrekker kan een andere persoon machtigen om de meldingen, vermeld in het eerste tot en met het derde lid, in te dienen.

Elke kandidaat ondertekent zijn melding, vermeld in het eerste tot en met het derde lid, en vermeldt daarbij zijn voor- en achternaam en zijn hoofdverblijfplaats. De lijsttrekker of zijn gemandateerde ondertekent de aangiften van de lijst en ondertekent mee de aangiften van elke kandidaat van de lijst. Op de voormelde aangiften worden de voor- en achternaam en de hoofdverblijfplaats van de lijsttrekker en, in voorkomend geval, van zijn gemandateerde, vermeld.

§2. De aangiften, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, worden vanaf de eenendertigste dag na de verkiezingen gedurende tien dagen ter inzage gelegd, zodat iedereen kan nagaan of elke lijst en elke kandidaat de regels inzake uitgaven voor verkiezingspropaganda en verboden propagandamiddelen heeft nageleefd, kandidaten in staat worden gesteld om op basis van deze gegevens een bezwaar in te dienen conform artikel 22 en 23 van het decreet betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, en eenieder in staat wordt gesteld om op basis van deze gegevens een klacht in te dienen conform artikel 201 van dit decreet.

Het inzagerecht wordt alleen gebruikt voor de doeleinden, vermeld in het eerste lid.

De registraties van schenkers en sponsors, vermeld in paragraaf 1, tweede en derde lid, worden niet ter inzage gelegd.

§3. De Vlaamse Regering bepaalt de wijze waarop de meldingen, vermeld in paragraaf 1, worden ingediend bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen of bij de Controlecommissie Verkiezingsuitgaven, en de wijze waarop de voormelde aangiften ter inzage worden gelegd conform paragraaf 2.

§4. De Raad voor Verkiezingsbetwistingen stelt de aangiften ter beschikking van de Raad van State en van de procureur des Konings, als die daarom verzoeken.

§5. De lijsttrekker bewaart de bewijsstukken betreffende de verkiezingsuitgaven en de herkomst van de geldmiddelen van de lijst gedurende twee jaar na de datum van de verkiezingen.

De kandidaten bewaren hun bewijsstukken betreffende de verkiezingsuitgaven en de herkomst van de geldmiddelen gedurende twee jaar na de datum van de verkiezingen.

HOOFDSTUK 2 CONTROLE EN SANCTIES

Afdeling 1 Controle van de uitgaven van de politieke partijen

Artikel 198. § 1. De voorzitters van de rechtbanken van eerste aanleg, vermeld in artikel 196, maken een verslag op van de verkiezingsuitgaven van de politieke partijen.

§ 2. De verslagen worden binnen zestig dagen na de verkiezingen in vier exemplaren opgemaakt. De voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, vermeld in artikel 196, bewaart twee exemplaren. De overige twee exemplaren worden bezorgd aan de voorzitter van de Controlecommissie Verkiezingsuitgaven.

Het verslag wordt opgesteld op de daartoe bestemde formulieren, die door de Vlaamse Regering ter beschikking worden gesteld.

Een exemplaar van het verslag wordt vanaf de eenenzestigste dag na de verkiezingen ter griffie van de rechtbank van eerste aanleg, vermeld in artikel 196, gedurende vijftien dagen ter inzage gelegd.

De opmerkingen op de verslagen worden door de voorzitters aan de Controlecommissie Verkiezingsuitgaven bezorgd.

Artikel 198/1. § 1. Uiterlijk negentig dagen na de ontvangst van alle verslagen doet de Controlecommissie Verkiezingsuitgaven, na onderzoek van de verslagen en van de opmerkingen die overeenkomstig artikel 198 werden ingediend en met inachtneming van de rechten van de verdediging, uitspraak over de aangiften van de politieke partijen, en legt ze desgevallend een sanctie op overeenkomstig artikel 198/2.

§ 2. De Controlecommissie Verkiezingsuitgaven stelt een verslag op van haar controlewerkzaamheden met vermelding van:

1° per politieke partij het totaalbedrag van de verkiezingsuitgaven ten voordele van die partij;

2° elke schending van artikel 190 en 194 die aan de politieke partij toegerekend kan worden;

3° de sancties die ze oplegt.

§ 3. De voorzitter van het Vlaams Parlement stuurt het eindverslag van de Controlecommissie Verkiezingsuitgaven onverwijld naar de diensten van het Belgisch Staatsblad, die het binnen dertig dagen na ontvangst in de bijlagen van het Belgisch Staatsblad bekendmaken.

Artikel 198/2. § 1. De politieke partij die binnen dertig dagen na de verkiezingen geen aangifte van haar verkiezingsuitgaven en de herkomst van de geldmiddelen indient, wordt gestraft met een administratieve boete van 1000 euro per dag vertraging, met een maximum van 30.000 euro.

Wanneer een politieke partij bij de aanvang van de controle van de verslagen door de Controlecommissie Verkiezingsuitgaven nog geen aangifte heeft ingediend, maant de controlecommissie de betrokken partij schriftelijk aan om de aangifte in te dienen. Indien de controlecommissie die aangifte niet ontvangt binnen een termijn van dertig dagen na de verzending van de aanmaning, verliest de politieke partij de aanvullende partijfinanciering waar ze krachtens het Reglement van het Vlaams Parlement recht op heeft, met ingang van de dag waarop die termijn verstreken is tot de ontvangst van de aangifte.

§ 2. De politieke partij die een onjuiste of onvolledige aangifte doet van haar verkiezingsuitgaven en de herkomst van de geldmiddelen, wordt door de Controlecommissie Verkiezingsuitgaven schriftelijk aangemaand om binnen vijftien dagen de gegevens te corrigeren of aan te vullen.

Indien de Controlecommissie Verkiezingsuitgaven de gevraagde aanvulling of correctie niet ontvangt binnen vijftien dagen na de verzending van de aanmaning, wordt de politieke partij gestraft met een administratieve boete van 1000 euro per dag bijkomende vertraging, met een maximum van 30.000 euro.

Indien de Controlecommissie Verkiezingsuitgaven de gevraagde aanvulling of correctie niet ontvangt binnen een termijn van vijfenveertig dagen na de verzending van de aanmaning, verliest de politieke partij de aanvullende partijfinanciering waar ze krachtens het Reglement van het Vlaams Parlement recht op heeft, met ingang van de dag waarop die termijn verstreken is tot de ontvangst van de gevraagde aanvulling of correctie.

§ 3. De politieke partij die het in artikel 190 vermelde maximumbedrag overschrijdt, wordt gestraft met een administratieve geldboete die gelijk is aan het bedrag van de overschrijding, met een minimum van 25.000 euro en een maximum dat overeenstemt met vier keer de maandelijks aanvullende partijfinanciering waar ze krachtens het Reglement van het Vlaams Parlement recht op heeft.

§ 4. De politieke partij die enig onderdeel van artikel 194 schendt, wordt gestraft met een van de volgende sancties:

- een waarschuwing;

- een administratieve boete van 1000 euro tot 250.000 euro. In geval van herhaling wordt de administratieve boete verdubbeld.

Afdeling 2 Controle van de uitgaven van de lijsten en de kandidaten

Artikel 199. § 1. De Raad voor Verkiezingsbetwistingen doet, met inachtneming van de rechten van de verdediging, uitspraak over de bezwaren, bedoeld in artikel 203, eerste lid, 2°, en spreekt in voorkomend geval de hierna bepaalde sancties uit.

§ 2. De lijst die binnen dertig dagen na de verkiezingen geen aangifte van haar uitgaven voor verkiezingspropaganda en de herkomst van de geldmiddelen indient, wordt gestraft met een administratieve boete van 100 euro per dag vertraging, met een maximum van 3000 euro.

Wanneer de Raad voor Verkiezingsbetwistingen uitspraak doet over een bezwaar betreffende de uitgaven voor verkiezingspropaganda en de herkomst van de geldmiddelen van een lijst die geen aangifte heeft ingediend, maant de Raad de betrokken lijst schriftelijk aan om de aangifte in te dienen.

Indien de lijst haar aangifte binnen vijftien dagen na de verzending van de aanmaning niet indient, wordt ze gestraft met een administratieve boete van 1000 euro, vermeerderd met 1000 euro per volledige maand vertraging, te rekenen vanaf de zestiende dag na de verzending van de aanmaning.

§ 3. De lijst die een onjuiste of onvolledige aangifte doet van haar uitgaven voor verkiezingspropaganda en de herkomst van de geldmiddelen, wordt door de Raad voor Verkiezingsbetwistingen schriftelijk aangemaand om de gegevens te corrigeren of aan te vullen.

Indien de lijst de gevraagde aanvulling of correctie niet indient binnen vijftien dagen na de verzending van de aanmaning, wordt ze gestraft met een administratieve boete van 100 euro per dag bijkomende vertraging, met een maximum van 3000 euro.

§ 4. De lijst die het in artikel 191 vermelde maximumbedrag overschrijdt, wordt gestraft met een administratieve boete die gelijk is aan het bedrag van de overschrijding, met een minimum van 2500 euro en een maximum van 25.000 euro.

§ 5. De lijst die enig onderdeel van artikel 194 schendt, wordt gestraft met een van de volgende sancties:

- een waarschuwing;
- een administratieve boete van 100 euro tot 25.000 euro. In geval van herhaling wordt de administratieve boete verdubbeld.

§ 6. De lijst die niet beschikt over een gemeenschappelijk volgnummer en een beschermde lijstnaam en uitgaven verricht voor verkiezingspropaganda op gewestelijk vlak, wordt gestraft met een administratieve boete die gelijk is aan het bedrag van de desbetreffende uitgaven, met een minimum van 2500 euro en een maximum van 25.000 euro.

§ 7. De in de paragrafen 2 tot 6 bedoelde administratieve geldboetes worden opgelegd aan de lijsttrekker van de betrokken lijst.

§ 8. Een verkozen kandidaat die de bepalingen van artikel 191, § 2 en § 3, of artikel 194 schendt, wordt gestraft met een van de volgende sancties:

- een waarschuwing;
- de inhouding van de presentiegelden ten belope van 5% gedurende een periode van minimum een maand en maximum twaalf maanden;
- de schorsing van de uitoefening van het mandaat gedurende een periode van minimum een maand en maximum zes maanden;

de vervallenverklaring van het mandaat.

§ 9. Onverminderd de sancties, vermeld in de paragrafen 2 tot 6, wordt een verkozen lijsttrekker van een lijst die de bepalingen van artikel 191, § 1, artikel 194 of artikel 197 niet naleeft, gestraft met een van de volgende sancties:

- een waarschuwing;
- de inhouding van de presentiegelden ten belope van 5% gedurende een periode van minimum een maand en maximum twaalf maanden;
- de schorsing van de uitoefening van het mandaat gedurende een periode van minimum een maand en maximum zes maanden;
- de vervallenverklaring van het mandaat.

Artikel 199/1. Met een gevangenisstraf van acht dagen tot één maand en met een geldboete van vijftig euro tot vijfhonderd euro, of met één van die straffen alleen, wordt gestraft:

1° de kandidaat waarvan binnen dertig dagen na de verkiezingen geen aangifte of een onvolledige aangifte van zijn verkiezingsuitgaven, de herkomst van de geldmiddelen en de registratie van de giften en de sponsoring is ingediend;

2° de kandidaat die voor kiespropaganda met opzet uitgaven doet of verbintenissen aangaat die de maximumbedragen overschrijden, vermeld in artikel 191, § 2 en § 3;

3° de kandidaat die tijdens de sperperiode de bepalingen van artikel 194 niet naleeft.

Afdeling 3 Controle van de giften en de sponsoring

Artikel 200. § 1. Gelijktijdig met het onderzoek van de verslagen, bedoeld in artikel 198, controleert de Controlemissie Verkiezingsuitgaven de registraties van de giften en de sponsoring van de politieke partijen, de lijsten en de kandidaten zoals bedoeld in artikel 196, § 1, tweede en derde lid, en artikel 197, § 1, tweede en derde lid.

De registraties van de giften en van de sponsoring worden vertrouwelijk behandeld.

§ 2. De politieke partij die de uitgaven voor haar verkiezingspropaganda financiert met een gift of sponsoring die in strijd is met de artikelen 195 en 195/1, wordt door de Controlemissie Verkiezingsuitgaven gestraft met een administratieve boete ten belope van het dubbele van de overschrijding van het toegelaten giften- of sponsorbedrag.

§ 3. Wanneer de Controlemissie Verkiezingsuitgaven een andere schending van de artikelen 195 of 195/1 vaststelt dan bedoeld in paragraaf 2, beslist ze om daarover al dan niet een klacht neer te leggen bij de procureur des Konings.

§ 4. Eenieder die de giftenregeling zoals bedoeld in artikel 195 of de sponsorregeling zoals bedoeld in artikel 195/1 schendt, wordt gestraft met een boete van 26 tot 100.000 euro.

Afdeling 4 Algemene bepalingen

Artikel 201. § 1. Elke inbreuk, vermeld in artikel 199/1 en artikel 200, § 3, kan worden vervolgd, hetzij op initiatief van de procureur des Konings, hetzij op grond van de klacht van een persoon die van enig belang doet blijken.

De procureur des Konings neemt geen anonieme klachten in aanmerking.

§ 2. De termijn voor de uitoefening van het initiatiefrecht van de procureur des Konings en voor de indiening van klachten met betrekking tot de inbreuken, vermeld in artikel 199/1 en artikel 200, § 3, verstrijkt honderd-twintig dagen na de verkiezingen.

§ 3. De procureur des Konings zendt binnen acht dagen na de indiening van een klacht over een inbreuk, bedoeld in artikel 199/1 een kopie aan de Raad voor Verkiezingsbetwistingen, alsook aan de personen tegen wie de klacht is ingediend.

De procureur des Konings zendt binnen acht dagen na de indiening van een klacht over een inbreuk, bedoeld in artikel 200, § 3, een kopie aan de Controlemissie Verkiezingsuitgaven, alsook aan de personen tegen wie de klacht is ingediend.

De procureur des Konings brengt, naargelang het geval, de Controlemissie Verkiezingsuitgaven of de Raad voor Verkiezingsbetwistingen binnen dezelfde termijn op de hoogte van zijn beslissing om vervolging in te stellen.

§ 4. Iedereen die een klacht heeft ingediend of een vordering heeft ingesteld die ongegrond blijkt en waarvan vaststaat dat hij die heeft ingediend of ingesteld met het oogmerk te schaden, wordt gestraft met een geldboete van 50 tot 500 euro.

§ 5. De procureur des Konings kan met het oog op de vervolging, vermeld in paragraaf 2, aan een individuele kandidaat vragen alle inlichtingen te verstrekken over de herkomst van de gelden die voor de financiering van zijn verkiezingscampagne zijn aangewend.

§ 6. Het eerste boek van het Strafwetboek, met inbegrip van hoofdstuk VII en artikel 85, is van toepassing op de misdrijven, bedoeld in artikel 199/1 en artikel 200, § 3.

Het vonnis kan op bevel van de rechtbank geheel of bij uittreksel opgenomen worden in de dag- en weekbladen die ze heeft aangeduid.

Artikel 201/1. § 1. Elke aanmaning en elke beslissing tot het opleggen van een administratieve sanctie zoals bedoeld in dit hoofdstuk, wordt aangetekend verstuurd of via een deurwaardersexploot betekend.

De mededeling van de beslissing tot het opleggen van een administratieve sanctie vermeldt de strafmaat en de beroepsmodaliteiten.

Tegen elke beslissing van de Controlemissie Verkiezingsuitgaven tot het opleggen van een administratieve sanctie kan bij de Raad van State een beroep tot nietigverklaring worden ingesteld, overeenkomstig artikel 14, §

1, tweede lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

Tegen elke beslissing van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen tot het opleggen van een administratieve sanctie kan bij de Raad van State een beroep worden ingesteld zoals bedoeld in artikel 28 van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges.

§ 2. De sancties, vermeld in artikel 199, treden in werking zodra die beslissing kracht van gewijsde heeft.

De schorsing treedt ten vroegste in werking na de eedaflegging als raadslid. Voor de duur van de schorsing verkeert het raadslid in een staat van verhindering als vermeld in artikel 12 van het decreet over het lokaal bestuur.

Het raadslid dat van zijn mandaat vervallen is verklaard, wordt in de gemeenteraad vervangen door de eerste opvolger van de lijst waarop hij werd verkozen.

§ 3. De in dit hoofdstuk bedoelde administratieve geldboetes zijn ten bate van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest.

Artikel 201/2. De rechtbank van eerste aanleg van het rechtsgebied waarin de nationale zetel van de partij gevestigd is, verwerkt als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, de persoonsgegevens die nodig zijn om haar opdrachten, vermeld in artikel 196 en 198 van dit decreet, te kunnen uitoefenen.

De Raad voor Verkiezingsbetwistingen verwerkt als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, de persoonsgegevens die nodig zijn om zijn opdrachten, vermeld in artikel 197 en 199 van dit decreet, te kunnen uitoefenen.

De Controlecommissie Verkiezingsuitgaven verwerkt als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, de persoonsgegevens die nodig zijn om haar opdrachten, vermeld in artikel 196, 197 en 200 van dit decreet, te kunnen uitoefenen.

De maximale bewaartermijn voor de persoonsgegevens, vermeld in het eerste tot en met derde lid, bedraagt 210 dagen na de verkiezingen.

De Vlaamse Regering kan een entiteit aanwijzen als verwerkingsverantwoordelijke voor de verwerking van de persoonsgegevens in de meldingen, vermeld in artikel 197, §1.

TITEL 2 VERKIEZINGSBETWISTINGEN

HOOFDSTUK 1

BEZWAAR BIJ DE RAAD VOOR VERKIEZINGSBETWISTINGEN

Afdeling 1 Oprichting van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen

Artikel 202. Er wordt een Raad voor Verkiezingsbetwistingen opgericht.

Afdeling 2 Bevoegdheid van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen

Artikel 203. De Raad spreekt zich als administratief rechtscollege uit over:

1° de bezwaren tegen de verkiezing;

2° de bezwaren op grond van de schending van de regelgeving inzake de verkiezingsuitgaven door kandidaten en lijsttrekkers.

Tijdens de bezwaartermijn, vermeld in artikel 23, eerste lid, van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, kan de Raad de juistheid nagaan van de zetelverdeling tussen de lijsten en van de rangorde waarin de raadsleden en opvolgers gekozen zijn verklaard. Hij wijzigt, in voorkomend geval, als administratief rechtscollege ambtshalve de zetelverdeling en de rangorde, met behoud van zijn bevoegdheid, vermeld in het eerste lid, en brengt de gemeente-, stadsdistricts- of provincieraad daarvan op de hoogte. De gewijzigde zetelverdeling en rangorde vervangen de zetelverdeling en rangorde die het hoofdbureau heeft afgekondigd.

Bij ontstentenis van bezwaren is de uitslag van de verkiezing die het hoofdbureau heeft afgekondigd of die de Raad heeft gecorrigeerd met toepassing van het tweede lid, definitief.

Artikel 204. De Raad kan de verkiezing alleen geheel of gedeeltelijk ongeldig verklaren op grond van een bezwaar. De verkiezing kan door de Raad alleen geheel of gedeeltelijk ongeldig worden verklaard op grond van onregelmatigheden die de zetelverdeling tussen de verschillende lijsten kunnen beïnvloeden.

De gehele ongeldigverklaring van de verkiezing heeft tot gevolg dat de verkiezingen ab initio moeten hernomen worden met toepassing van de bepalingen opgenomen in dit decreet. Wanneer de Raad voor Verkiezingsbetwistingen oordeelt dat de verkiezingen gedeeltelijk worden vernietigd, duidt zij de bepalingen aan van dit decreet die bij de herverkiezing opnieuw moeten worden uitgevoerd.

De stembiljetten mogen alleen worden onderzocht als de met toepassing van artikel 110 tot en met 113,

---

aangewezen getuigen aanwezig of althans behoorlijk opgeroepen zijn. De enveloppen die de stembiljetten bevatten, worden na het onderzoek opnieuw verzegeld in hun bijzijn en door hun toedoen.